

Kiedy stosować gnojowicę ▶ s. 3

Odchów cieląt ▶ s.9

Zwalczanie barciaków ▶ s.11

Wróćmy do swoich korzeni ▶ s.19

Na okładce

Podczas XV Międzynarodowych Targów Polagra 2004 miała miejsce uroczystość, w trakcie której zostały docenione osiągnięcia i zasługi bliskiej nam osoby. Nasza koleżanka - Janina Kempka - została uhonorowana poprzez otrzymanie z rąk Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Wojciecha Olejniczaka - Srebrnego Krzyża Zastugi. Pani Janina jest długoletnim pracownikiem służb doradczych. Trafia do niego w dniu 1 kwietnia 1982 roku, kiedy to nastąpił podział gminnych służb rolnych na część administracyjną i doradczą. Pani Janina została przydzielona do Wojewódzkich Ośrodków Postępu Rolniczego.

Nasza koleżanka przechodzi przez ten okres różne szczeble kariery zawodowej, sumiennie poświęcając się powierzonym jej obowiązkom. Przez kilkanaście lat pełni funkcję kierownika rejonowego,

a później kierownika Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Białej Podlaskiej. W 1998 roku trafia na stanowisko specjalisty ds. Unii Europejskiej w Oddziale w Grabanowie. Poprzez sprawowaną tutaj funkcję stara się przybliżyć społeczności wiejskiej problematykę i strukturę Unii Europejskiej. Skutecznie rozwiązuje problemy rolników powstałe po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Przez kilka miesięcy w zastępstwie pełni funkcję kierownika Oddziału w Grabanowie. Starannie wypełnia swoje zadania, ciągle rozszerzając swoją wiedzę i posiadane umiejętności. Wszelkie zagadnienia wiążące się z Unią Europejską stara się poznać i wcielić w życie poprzez organizowanie licznych szkoleń i instruktaży dla rolników i przyszłych beneficjentów funduszy strukturalnych. Szkoląc rolników i doradców walnie przyczynia się do większego zrozumienia problematyki unijnej w środowisku

wiejskim. Systematycznie poszerzając swoją wiedzę z dziedziny Wspólnej Polityki Rolnej zgłębia aktualne zasady uzyskiwania pomocy finansowej dla rolników z Unii Europejskiej oraz zasady funkcjonowania WPR. Swoje doświadczenie i zdobyta wiedzę stara się przekazać wszystkim zainteresowanym poprzez udzielanie porad i instruktaży. Praca stanowi dla niej ważną część życia codziennego, której poświęca wiele czasu i energii.

Można z całą stanowczością powiedzieć, że w/w odznaczenie jest w pełni zasłużonym ukoronowaniem pracy naszej koleżanki, a zwłaszcza jej zaangażowania w sprawy akcesji do Unii Europejskiej, a dalej wykorzystania możliwych środków poakcesyjnych. Możemy być dumni z zasług i osiągnięć naszej koleżanki.

Redakcja

W numerze

Gnojowica.....	3
Plantacje agrestu zakładamy jesienią.....	4
Systemowa i szybka ocena jakości ziarna zbóż....	5
Wymagania ochrony środowiska a płatności bezpośrednie.....	6
Aronia.....	7
Odchów cieląt.....	8
Porady pszczelarskie.....	11
Odchów jagniąt.....	12
Zakaźne zapalenie błon surowiczych i u świń.....	13
Ile kosztuje praca ciągnika.....	14
Przewidywane działania interwencyjne na rynku zbóż w sezonie 2004/2005.....	15
Ile za ziemię.....	16
Powróćmy do swoich korzeni.....	17
Świadczenie usług żywieniowych w gospodarstwie agrorurystycznym.....	18
PROGRAM „Promesa Ministra Kultury”.....	22

WYDAWCA:

Lubelski Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego

w Końskowoli Oddział w Grabanowie

DYDEKTOR LWODR

mgr inż. Andrzej Ryl

KIEROWNIK ODDZIAŁU

w Grabanowie inż. Eugeniusz Tarasiuk

ADRES REDAKCJI:

LWODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska

tel.: (0 83) 343 37 92 fax: (0 83) 343 81 98

e-mail: gazeta@odr.cyber.pl

Redaktor Naczelny: *Marek Lewandowski*

DRUK: Gosp. Pomoc. LWODR Poligrafia w Grabanowie

NAKLAD: 1100 egz.

Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego:

Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 tel/fax 343 32 34

Łuków ul. Świderska 12. tel/fax (0 25) 798 39 58

Parczew ul. Piwonia 50 tel/fax 354 24 74

Radzyń Podlaski ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352 84 06

Wisznice ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49

Gnojowica

Skład i zawartość składników w gnojowicy

Przy hodowli zwierząt w budynkach bezściółkowych, zamiast tradycyjnego obornika i gnojówki, powstaje gnojowica, która jest mieszaniną kału, moczu i wody. Udział wody w gnojowicy nie powinien być większy niż 10 litrów w przeliczeniu na sztukę dużą (SD) w ciągu doby.

Gnojowica bez wody lub z niewielkim jej udziałem zawiera około 8-10 % suchej masy. W 1 m³ (1 tonie) takiej gnojowicy znajduje się przeciętnie 3-4 kg azotu, 2-3 kg fosforu, 3-4 kg potasu oraz wapń, magnez, mikroelementy i substancja organiczna. Przepiętny skład chemiczny gnojowicy w procentach przedstawia poniższa tabela.

Średnia procentowa zawartość makroskładników w gnojowicy				
Składniki	Bydło ogółem	Krowy mleczne	Trzoda ogółem	Gnojowica ogółem (zwierzęta różne)
Azot	0,34	0,36	0,43	0,64
Fosfor	0,20	0,20	0,33	0,21
Potas	0,37	0,38	0,23	0,31
Wapń	0,21	0,21	0,25	0,09
Magnez	0,08	0,07	0,08	0,07

Magazynowanie gnojowicy i zachodzące w niej procesy

Wielkość zbiorników do magazynowania gnojowicy zależy od 2 podstawowych czynników: obsady inwentarza i częstotliwości ich opróżniania. W naszych warunkach, zgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu, pojemność dla urządzeń do przechowywania nawozów naturalnych, powinna umożliwiać ich przechowywanie przez okres 4 miesiące, a zgodnie z programami działań na Obszarach Szczególnie Narażonych, pojemność ta powinna wystarczyć na okres 6 miesięcy. W czasie magazynowania gnojowicy zachodzą w niej złożone

Przy hodowli zwierząt w budynkach bezściółkowych, zamiast tradycyjnego obornika i gnojówki, powstaje gnojowica, która jest mieszaniną kału, moczu i wody. Udział wody w gnojowicy nie powinien być większy niż 10 litrów w przeliczeniu na sztukę dużą (SD) w ciągu doby.

procesy chemiczne i mikrobiologiczne w wyniku których następuje jej rozwarstwienie, wzrost objętości, sedymentacja, czyli osiadanie cząstek w dolnych warstwach zbiornika. Zjawiska te, przebiegają różnie w gnojowicy gęstej i rozcieńczonej, a także różnie w gnojowicy od bydła i trzody chlewnej. Rozwarstwienie jest większe w gnojowicy rozcieńczonej o małej zawartości suchej masy, niż w gęstej i większa w gnojowicy od trzody chlewnej niż w gnojowicy od bydła. W wyniku tych procesów, następuje rozwarstwienie gnojowicy w zbiornikach na 3 warstwy:

- powierzchnię - tak zwany kożuch, o dużej zawartości suchej masy,

- środkową - płynną, o małej zawartości suchej masy,
- denną - z dużym udziałem części mineralnych.

W gnojowicy od bydła wyraźniej wykształca się warstwa powierzchniowa, a w gnojowicy od trzody chlewnej warstwa denną. Dlatego przed przystąpieniem do wywozu na pole konieczne jest dokładne jej wymieszanie, gdyż poszczególne warstwy gnojowicy w zbiorniku różnią się między sobą nie tylko zawartością suchej masy, ale także zawartością składników nawozowych. Przy przechowywaniu gnojowicy w zbiornikach otwartych zaleca się rozścielenie na jej

powierzchni w zbiorniku rozdrobionej w postaci sieczki słomy. Jest to, szczególnie wskazane w przypadku gnojowicy od trzody chlewnej, gdyż dostatecznie chroni przed stratami azotu.

Wartość nawozowa gnojowicy

Gnojowica jest wartościowym nawozem naturalnym. Fosfor i potas są tak samo wykorzystywane przez rośliny z gnojowicy, jak z nawozów mineralnych, co oznacza, że 100 kg fosforu i potasu w nawozach mineralnych może być zastąpione przez taką samą ilość każdego z tych składników w gnojowicy. Składniki te w całości odejmujemy od planowanej dawki fosforu i potasu pod uprawianą roślinę w roku stosowania gnojowicy. Azot z gnojowicy jest wykorzystywany przez rośliny znacznie lepiej jak z obornika a nieznacznie tylko słabiej niż z nawozów mineralnych. Przy stosowaniu gnojowicy na wiosnę, i na początku lata, azot jest wykorzystywany w ilości 70 kg, z wniesionego do gleby w gnojowicy w ilości 100 kg, czyli około 70 %. Przy stosowaniu w okresie późnego lata i wczesnej jesieni (np. pod rzepak lub zboża ozime) oraz zawsze, gdy gnojowica stosowana jest pogłównie, ze 100 kg azotu wprowadzonego gleby z gnojowicy, rośliny wykorzystują około 50 kg, czyli 50%.

Terminy i zasady stosowania gnojowicy

W uprawie polowej można stosować gnojowicę:

- Wiosną, przed siewem lub sadzeniem roślin okopowych (ziemniaki, buraki cukrowe i pastewne, brukiew), wszystkich zbóż jarych kukurydzy, pogłównie na pierwsze i kolejne odrosty traw i mieszanek traw z motylkowych.

Ciąg dalszy na s. 4

- W okresie wczesnego lata, przed siewem poplonów ścierniskowych z roślin nie motylkowych (rzepak, słonecznik, rzodkiew oleista, facelia czy perko) oraz pogłównie na kolejne odrosty traw lub mieszanek traw z motylkowymi.
- W terminach 1 i 2 podanych wyżej w mniejszych dawkach gnojowica może być użyta do pogłównego nawożenia roślin motylkowych (lucerna, koniczyna) uprawianych w siewie czystym, głównie do zasilenia tych roślin potasem i fosforem. Wielkość dawek najlepiej w tym przypadku ustalić jest na podstawie zawartości w gnojowicy potasu.
- W okresie późnego lata i wczesnej jesieni, przed siewem rzepaku i zbóż ozimych.
- Po sprzęcie zbóż, gdy słoma jest przyorywana na polu jako

źródło azotu dla wyrównania niekorzystnego stosunku węgla do azotu w słomie.

- W okresie późnej jesieni, jednak zgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu, nie później niż do 30 listopada - pod orkę zimową, i nie wcześniej niż do 28 lutego. Jest to okres 3 miesięcy w którym nawozów naturalnych nie można stosować.
- Najkorzystniejszym okresem stosowania gnojowicy ze względów ekologicznych i ochrony środowiska jest stosowanie tego nawozu wczesną wiosną i na nie obsianą glebę. Roczna dawka na 1 ha gnojowicy nie powinna przekraczać 45 ton.
- Gnojowicy nie można stosować do bezpośredniego spożycia przez ludzi lub na krótko przed ich skarmianiem przez zwierzęta.

Gnojowica powinna być równomiernie rozłana na całej powierzchni pola. Ma to szczególne znaczenie przy stosowaniu gnojowicy pogłównie bez możliwości wymieszania z glebą, np. na łąkach czy trawach i mieszanek traw z motylkowymi w uprawie polowej. W tym również przypadku gnojowicę należy stosować najpóźniej do 10 dni po ścięciu roślin. Gnojowicę podobnie jak obornik i gnojówkę powinno stosować się w dni bezwietrzne, pochmurne, dżdżyste i najpóźniej jak następnego dnia po zastosowaniu, wymieszanie z glebą za pomocą pługa lub brony talerzowej. Jest to zabieg niezbędny, gdyż nie wymieszanie z glebą powoduje duże straty azotu. ■

*Opracował: **Benedykt Lipiński***

Na podstawie „Upowszechnienia zasad dobrej praktyki rolniczej” IUNG Puławy - 2003

Plantacje agrestu najlepiej zakładać jesienią

Jesień jest najlepszym terminem sadzenia krzewów agrestu. Wynika to z faktu, że agrest bardzo wczesnie rozpoczyna wegetację, a nie zawsze można tak wczesnie rozpocząć prace w polu. Zwykle jesienne zakładanie plantacji wykonujemy od połowy października do końca listopada. Sadzonki kupujemy z kwalifikowanej szkółki. Dobra sadzonka powinna mieć przynajmniej 3 pędy, każdy z nich długości powyżej 30 cm.

Gleby pod uprawę agrestu powinny być żyzne, zasobne w składniki pokarmowe, dostatecznie wilgotne, ale przewiewne, o odczynie lekko kwaśnym pH 6,0-6,5.

Przed założeniem plantacji wskazana jest wcześniejsza uprawa roślin rolniczych głęboko korzeniących się, np. motylkowych z trawami, ewentualnie zbóż.

W oparciu o analizę chemiczną na glebach silnie zakwaszonych wapnowanie rozkładamy na dwa, a nawet trzy lata. Jednorazowe wysianie 3-6 ton CaO/ha powoduje negatywne skutki.

Na glebach lekkich wnosimy jednorazowo 1,5 t, na średnich - 2 t, na ciężkich - 2,5 t CaO/ha w postaci wapna magnezowego, które jest najtańszym źródłem magnezu. W miarę potrzeby zwalczania chwastów trwałych głównie perzu, można zastosować Roundop lub Awans w dawce 5 l/ha. Racjonalne nawożenie fosforem i potasem powinno być oparte na analizie gleby. Wysokość dawek zależy od zasobności gleby. Przy średniej zasobności wysiewamy 100-200 kg K₂O i 100 kg P₂O₅ w czystym składniku na 1 ha. Przy niskiej zasobności stosujemy 150-300 kg K₂O i 100 kg P₂O₅ na ha. Jeżeli nie wykonałszy chemicznej

analizy gleby, należy 1 ha stosować 100 kg P₂O₅ i 150-200 kg K₂O.

Obecnie plantacje zakłada się z myślą o maszynowym zbiorze owoców. Ogólnie przyjętą rozstawę jest 4 m między rzędami i 0,5-0,6 m na rzędzie. Tak gęsto posadzone w rzędzie krzewy będą wyższe, a ich pędy będą rosły na boki, w stronę międzyrzędzi, co sprzyja dokładniejszemu otrząsaniu owoców. Krzewy można sadzić ręcznie po wykonaniu maszynowo bruzdy na głębokość 15-20 cm lub przy użyciu sadzarki. Na 1 ha przy rozstawie 0,5-x 4 m wysadzamy 5000 roślin. Po posadzeniu agrestu wszystkie pędy należy nisko przyciąć, na każdym pozostawiając 1-2 paki nad ziemią. Krzewy nie przycięte owocują już w pierwszym roku, co znacznie osłabia ich wzrost. ■

*Opł. Elżbieta Szolucha
PZDR Wisznice*

Systemowa i szybka ocena jakości ziarna zbóż

Rosnąca skala produkcji i wzrastająca różnorodność przeznaczenia zboża stwarzają coraz większą potrzebę prowadzenia oceny jakości partii ziarna przyjmowanej do magazynu lub będącej przedmiotem transakcji. Wytworzenie produktu końcowego o odpowiedniej jakości wymaga właściwego surowca oraz stałej kontroli produkcji. Stosowane muszą być szybkie metody kontroli jakości umożliwiające sterowanie procesem produkcyjnym lub podejmowanie natychmiastowej decyzji o ewentualnym zakupie i miejscu składowania ziarna w magazynie.

Wszyscy najwięksi światowi producenci ziarna zbóż, jak Stany Zjednoczone, Kanada, Australia oraz większość krajów europejskich wraz z wieloma rozwijającymi się (Litwa, Ukraina, Węgry, Estonia, Łotwa), stosują do szybkiej oceny jakości ziarna zbóż aparaty Infratec firmy Foss Tecator AB pracujące w systemie sieciowym. Unia Europejska również zmierza do ustanowienia sieci ogólnoeuropejskiej. Polska jest

jednym z nielicznych państw w Europie nieposiadających jeszcze sieci. Sieć nie tylko stwarza możliwość uzyskiwania ujednoliconych i obiektywnych wyników badania jakości ziarna, ale też zapewnia zdatną kontrolę funkcjonowania aparatów i ich kalibrację.

Bardzo dobrze taką rolę w odniesieniu do ziarna zbóż spełniają urządzenia kontrolne wykorzystujące techniki pomiarową opartą na spektrofotometrii w bliskiej podczerwieni (NIR). Urządzenia te muszą posiadać odpowiednią kalibrację dla danego produktu (pszenica, jęczmień itp.) i parametru (białko, woda, gluten itp.), który chcemy zmierzyć. Jednym z najbardziej udanych tego rodzaju rozwiązań są aparaty Infratec szwedzkiej firmy Foss-Tecator. Urządzenia tego typu umożliwiają szybkie (ok. 2 minut), jednoczesne pomiary, z dokładnością wystarczającą dla potrzeb użytkowników w przemyśle zbożowo-młynarskim oraz paszowym, następujących podstawowych wyróżników jakościowych:

wilgotność, zawartość białka, za-

wartość tłuszczu, zawartość glutenu i wskaźnik sedymentacyjny (pszenica) oraz zawartość ekstraktu (jęczmień browarny).

Najczęściej stosowanym do tego celu aparatem był dotychczas **Analizator Ziarna Infratec 1229**. Pomiar dokonywany jest dla całego ziarna bez konieczności jego rozdrobniania. Z początkiem 2001 roku ten typ został zastąpiony bardziej nowoczesnym modelem - 1241, który pozwala na analizowanie nie tylko całego ziarna, ale także mąki.

W tej ostatniej obok ww. parametrów oznaczane są również: popiół, wodochłonność oraz odporność ciasta na rozciąganie i rozciągliwość.

Aparat typu Infratec jest uniwersalnym przyrządem pomiarowym i z tego powodu jest stosowany do badania jakości ziarna na wszystkich etapach jego obrotu, tj. skupu, segregacji, przechowywania, przetwarzania oraz sprzedaży. Mają także zastosowanie do analizowania surowców paszowych i pasz.

Obsługa tych aparatów jest bardzo prosta. Urządzenie takie może znajdować się w punkcie przyjęcia ziarna do magazynu, np. przy wadze towarowej lub bezpośrednio na hali produkcyjnej. Zainstalowane kalibracje są bardzo stabilne i dają powtarzalne wyniki, mają one także charakter globalny, tzn. działają poprawnie dla różnorodnych próbek pochodzących z różnych rejonów świata. Ostatnio uzyskały one zatwierdzenie Centralnego Laboratorium technologii Przetwórstwa i Przechowalnictwa Zbóż.

Aparaty Infratec eksploatowane w poszczególnych miejscach skupu ziarna lub jego przerobu mogą zostać połączone za pomocą modemów telefonicznych, w centralnie sterowana

Produkcja roślinna

Wymagania ochrony środowiska a płatności bezpośrednie

(z aparatu głównego) sieć, która składa się z jednego aparatu centralnego oraz jednego lub więcej aparatów satelitarnych. Jednostka centralna służy do skanowania próbek w celu monitorowania oraz aktualizowania kalibracji. Ze wszystkimi aparatami satelitarnymi można się łączyć z komputera centralnego. Sieć umożliwiła uzyskiwanie porównywalnych wyników przez wszystkie aparaty. Ponadto w każdej sieci powinno funkcjonować Laboratorium Referencyjne, które jest odpowiedzialne za analizowanie próbek sprawdzających i standaryzujących. Zarówno dokładność, jak i precyzja wyników tych analiz muszą być akceptowane przez komitet Sterujący siecią. Bardzo często obydwie funkcje - Laboratorium referencyjne oraz kalibracyjnego - są łączone i realizowane przez jedno laboratorium.

Wprowadzenie sieci aparatów NIR zapewnia wiele korzyści:

- szybkie i równoczesne oznaczanie najważniejszych parametrów jakościowych na wszystkich etapach obrotu handlowego,
- centralne sterowanie siecią (kalibracja) prowadzi do ujednoczonych i obiektywnych wyników badania jakości ziarna,
- krótki czas analizowania pozwala na natychmiastowe podjęcie decyzji odnośnie skupu i przerebu ziarna,
- dostawcy (rolnicy) mogą być rozliczani natychmiast po zważeniu dostawy na wadze
- brak możliwości segregacji ziarna zbóż stwarza przewagę producentów zagranicznych nad krajowymi, ponieważ aparaty Infratec jak i Sieć NIR są rekomendowanym systemem oceny jakości ziarna zbóż w Unii Europejskiej. ■

Kazimiera Kuresza

W Polsce wprowadzony został uproszczony system wspierania działalności rolniczej w postaci jednolitej płatności obszarowej. System ten jest rozwiązaniem nowym, niestosowanym do tej pory w krajach unijnych. W przyszłości przewiduje się w całej Unii Europejskiej zmianę filozofii wspierania rolnictwa. Polegać ona będzie na odchodzeniu od systemu wspierającego produkcję i zamianie na system płatności obszarowych.

Płatności te będą wypłacane na wszystkie grunty rolne utrzymywane w dobrej kulturze rolnej, z zachowaniem wymogów ochrony środowiska.

Na mocy regulacji zawartych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, rolnicy ubiegający się o jednolitą płatność są zobowiązani do utrzymywania swoich gruntów w dobrej kulturze rolnej. Nie mogą dopuszczać do jałowienia ziemi, a gleba musi być zaorana i odchwaszczona. Muszą także przestrzegać całego szeregu minimalnych wymagań z zakresu ochrony środowiska. W myśl tego rozporządzenia grunty orne muszą być zajęte uprawą roślin lub ugorowane. Za grunt orny ugorowany uważa się taki, który podlega zabiegom uprawowym, albo nie jest obsiewany przez okres dłuższy niż 6 miesięcy, albo podlegał co najmniej jednokrotnemu koszeniu w terminie do 15 lipca. Ugorowanie gruntu ornego nie powinno być dłuższe niż 5 lat. W przypadku użytków zielonych, łąki muszą być koszone co najmniej raz w roku w sezonie wegetacyjnym, a pastwiska muszą być wypasane zwierzętami. Dopuszcza się przemienne użytkowanie łąk i pastwisk.

Grunty orne nie powinny być porośnięte drzewami lub krzewami,

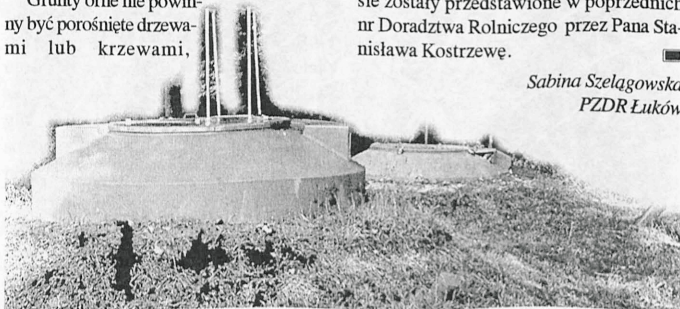
z wyjątkiem drzew i krzewów nie podlegających wycięciu, zgodnie z przepisami o ochronie przyrody. Dla uniknięcia zarastania gruntów rolnych powinny one być wypasane zwierzętami, bądź też wykaszane w odpowiednich terminach. Bezwzględnie zakazuje się wypalania gruntów rolnych. Niezależnie od warunkowań glebowych, klimatycznych, rodzajów upraw oraz terminów agrotechnicznych, zarówno łąki jak i pastwiska, a także ścierniska nie mogą być wypalane.

W Polsce duża część gospodarstw rolnych jest położona na terenach, gdzie produkcja rolnicza jest utrudniona ze względu na niekorzystne warunki naturalne. Dla tych gospodarstw przewidziane jest dodatkowe wsparcie rekompensujące wyższe koszty produkcji ponoszone przez te gospodarstwa. Dopłaty wyrównawcze mają na celu przede wszystkim wyłudnianie się obszarów wiejskich i zatrucaniu ich rolniczego charakteru.

Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania obejmuje producentów rolnych, którzy posiadają co najmniej 1 ha działek rolnych i zobowiązali się do przestrzegania wymagań w zakresie zwykłej dobrej praktyki rolniczej. Oznacza to przestrzeganie wymagań określonych przepisami, dotyczącymi stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz ich przechowywania, rolniczego wykorzystania ścieków i komunalnych osadów ściekowych, gospodarki na użytkach zielonych, ochrony gleb i siedlisk przyrodniczych, gospodarki wodnej, a także czystości i porządku w gospodarstwie rolnym.

Szczegółowe wymagania w tym zakresie zostały przedstawione w poprzednim nr Doradztwa Rolniczego przez Pana Stanisława Kostrzewę. ■

Sabina Szelańska
PZDR Łuków

ARONIA - proekologiczny gatunek owoców

Po wejściu naszego kraju do Unii Europejskiej wzrosło zainteresowanie produkcją ekologiczną. Duży wpływ mają dopłaty do tej produkcji i zapotrzebowanie na produkty nie skażone. Dlatego też widzimy duże możliwości we wzroście wielkości tej produkcji

Aronia charakteryzuje się proekologicznymi cechami jest gatunkiem łatwym w produkcji, gdyż ma małe wymagania glebowe i jest rośliną wytrzymałą na niskie temperatury. Owoce aronii są bogate w związki biologiczne czynne: pektyny, antocjany, kwasy organiczne, liczne witaminy jak wit. P. Niezależnie od tego, w owocach aronii występują witaminy E, PP, B₂, B₆, B9 oraz karoten. Owoce aronii są bogate w mikroelementy tj. molibden, miedź, bor, mangan, jod i kobalt. Sok z aronii spożywany systematycznie obniża ciśnienie krwi i wzmacnia ścianki naczyń krwionośnych. Przemysł farmaceutyczny wykorzystuje wyciąg z owoców aronii do produkcji leku przeciwko miażdżycy o nazwie "Geriasol". Należy nadmienić, że aronia nie wymaga oprysków przeciwko chorobom i szkodnikom.

Najbardziej w naszym kraju rozpowszechniona jest aronia czarnoowocowa. Pąki kwiatowe i kwiaty na ogół nie przemarzają w czasie wczesnowiosennych przymrozków. Można uprawiać ją w całym kraju - ma małe wymagania glebowe. Najlepszym stanowiskiem są dla niej płaskowzrosty oraz przewiewne równiny dobrze naświetlone. Główna bryła korzeniowa aronii sięga na głębokość 50-60 cm, dlatego też krzewy należy sadzić tam, gdzie poziom wód gruntowych wynosi około 70-80 cm. Kwiaty aronii w około 90% są zapylane przez owady. Jeśli w okresie kwitnienia wystąpią złe warunki atmosferyczne (niska temperatura, długotrwałe deszcze) może dojść do samozapylenia. Wtedy tylko około 50% kwiatów tworzy zawiązki, reszta opada lub zasycha. Owoce dojrzewają po 3 miesiącach od kwitnienia. Wczesny plon produkcyjny można osiągnąć już w drugim roku po posadzeniu sadz

krzewy dwuletnie rozmnażane wegetatywnie. Najlepszą odmianą o utrwalonych cechach genetycznych jest Galicjanka, która daje wyższe plony niż wprowadzane do naszego kraju.

Krzewy aronii sadzi się na co najmniej 15-20 lat. Bardzo ważne jest przygotowanie pola, zwłaszcza zwalczanie chwastów wieloletnich (perz, oset, rumian, mleczy, powój oraz ostrożeń). W tym celu należy dwukrotnie wysiać w okresie wegetacyjnym jako przedplon rośliny wyniszczające chwasty, mieszanki zbożowo-motylkowe, gorczycę. Jeśli zastosowano przedplon, nie ma potrzeby dodatkowego nawożenia obornikiem, zwłaszcza, że aronia ma małe wymagania co do zasobności gleby. Krzewy dobrze lub bardzo dobrze plonują na glebach lekko kwaśnych lub o odczynie zbliżonym do obojętnego (pH 6,5). Aronia nie wymaga nawożenia azotowego lub zapotrzebowanie na ten pierwiastek jest minimalny. Krzewy sadzimy zwykle w II połowie października lub jeśli pogoda pozwoli to w listopadzie. Uprawę gleby należy zakończyć w wrześniu głęboką orką (28-30 cm), wyrównując następnie pole kultywatorami i bronami lub gębogryzarką. Aronia nie lubi zaciemnienia, dlatego należy ją sadzić w systemie rzędowym. Rzędy najlepiej prowadzić z północy na południe. Rostawa rzędów zależy od sposobu zbierania owoców. Przy ręcznym zbiorze na słabych glebach, optymalna to 3m x 1,5 m (około 2200 szt/ha) a na żyznych sadzimy w rzędzie co 1 m (ok. 3300 szt/ha). Jeśli zakładamy plantację do zbioru kombajnowego, krzewy sadzi się w rzostawach 3,5m x 0,8 - 1,0 m (ok. 3570 - 2850 szt/ha) oraz 4,0 m x 0,8 - 1,0 m (ok. 3120 - 2500 szt/ha). Krzewy na plantacji sadzi się 2-3 cm głębiej niż rosły w szkółce. Sadzonki powinny być jednorodne, najlepiej dwuletnie lub dobrze rozwinięte jednoletnie. Na plantacjach proekologicznych w międzyrzędziach stosować 2-3 m pasy murawy. Po posadzeniu dobrze wyrosniętych, wielopędowych krzewów z silnym systemem korzeniowym można lekko skrócić ich pędy najwyżej o 1/3 długości. W krzewach ze słabym system

korzeniowym oraz małą liczbą rozgałęzień (1-3) pędy należy skrócić o połowę. Aby uzyskać dobrą wydajność i jakość owoców, krzew powinien składać się z 15-25 silnych pędów szkieletowych z rozgałęzieniami i krótkopędami owocowymi po 3,4 w różnym wieku. Należy zredukować także liczne wyrastające młode pędy, pozostawiając tylko silne o długości co najmniej 30 - 50 cm. Cięcie można przeprowadzać bezpośrednio po zbiorach, przez zimę aż do końca marca. Zbyt silne intensywne cięcie obniża plon. Na plantacjach przeznaczonych do zbioru mechanicznego preferuje się rozgałęzienia wyrastające w kierunku międzyrzędzi. Nadmierną ilość pędów w krzewie, które zagęszczają rząd należy usuwać co ułatwia zbiór kombajnowy.

ochrona aronii nie nastęca wielu kłopotów, ponieważ jak do tej pory nie występowały na niej szkodniki ani choroby w takiej ilości aby zagrażały plantacjom. Obecnie sporadycznie zdarza się, że aronię atakują mszyce lub gąsienice zjadające liście. Aronia dojrzewa u nas w II połowie sierpnia w zależności od czynników środowiskowych i pogodowych. Owoce aronii dojrzewają równomiernie i zbieramy ją jednorazowo. Do zbioru przystępuje się, gdy wszystkie owoce są całkowicie wykształcone i wybarwione. Owoce są trwałe i nawet kilkudniowe przetrzymywanie ich w skrzynkach nie powoduje zepsucia. Przy zbiorze mechanicznym kombajnem do porzeczek, ważne jest uchwycenie właściwego terminu zbioru, tak żeby całkowicie dojrzałe owoce łatwo odrywały się od szypulek. Z 1 ha plantacji aronii po 2 latach uzyskuje się plon produkcyjny, a 4 - tym roku od kilku do kilkunastu ton/ha.

Należy stwierdzić, że słuszną jest moda na zdrową i ekologiczną żywność co powoduje, że bardzo wzrasta zapotrzebowanie na owoce i przetwory tego gatunku krzewu.

Stanisław Myć
LWODR O/ Grabanów

Produkcja roślinna

W gospodarstwie Tomasza i Beaty Ilczuk z Milanowa w powiecie parczewskim - jak mówią sami właściciele - drzewa są prowadzone według najnowszych technologii, a wybór odmian jest zróżnicowany, co roku uzyskują zadawalające plony jabłek i malin dobrej jakości, nie ma też większych problemów z chorobami.

Stawiamy na nowoczesność...

Początki tego gospodarstwa były trudne, wszystko co zrobili gospodarze robili od podstaw.

Jednak z czasem dzięki własnej wytrwałości i pracowitości udało im się osiągnąć obecny stan.

W tym przeszło 13 ha gospodarstwie na 8,50 ha uprawia się jablonie, a na 2,90 ha maliny.

Większość owoców trafia na lokalny rynek. Dla spełnienia wymagań odbiorców dotyczących m.in. wybarwienia owoców bywa, że sam sposób rwnia owoców odbywa się etapami, również warunki przechowalnicze podyktowane wymaganiami rynku, sprawiły, że właściciele wyposażyli swoje gospodarstwo w przechowalnię i chłodnię do przechowywania owoców.

Ponadto w celu poprawienia plonowania jak i jakości owoców wprowadzili system nawodnienia plantacji, jak twierdzą poprawiło to nie tylko kondycję drzewek, ale też wpłynęło na stabilizację plonowania.

Gospodarze lubią eksperymentować, są otwarci na nowości może stąd wielość odmian w ich gospodarstwie.

W nasadzeniach jabłoni znajdują się: Lobo, Idared, Cortland, Jonagold, Elise, Szampion, Alwa, Gala, Golden, Elstar, Rubin, Rubinolla.

Gospodarze najbardziej zadowoleni są z Elisy, Rubina i Cortlanda nie tylko pod względem technologicznym, ale też ze względu na rynek - łatwość sprzedaży.

Zaczynają się skłaniać ku wymianie odmian zawodnych, a tym samym minimalizowaniu ich doboru, pozostawiając te najbardziej sprawdzone i na które jest największy popyt, nie znaczy to jednak, że zaprzestaną całkowicie chłonać nowości jakie wchodzą na rynek.

W uprawie malin postawili zdecydowanie na polską odmianę - Polanę, dającą w sprzyjających warunkach dobre

plony, jednak ten rok cenowo zawiódł gospodarzy - kiedy cena schodzi poniżej opłacalności produkcji taki stan nie nastroja optymistycznie.

Państwo Ilczukowie starają się iść na przód, wiedzą, że aby istnieć na rynku trzeba się dostosować do jego wymogów, dlatego czynią wszystko aby ich gospodarstwo było nowoczesne.

O czym warto wspomnieć gospodarze mogą się szczycić certyfikatem IPO dla produkcji jabłek.

Co kryje się pod pojęciem IPO jest to nic innego jak Integrowana Produkcja Owoców, której głównym celem jest opłacalna produkcja pełnowartościowych owoców uzyskanych bez szkody dla środowiska naturalnego.

Producenci są zobowiązani stale do podnoszenia swojej wiedzy zawodowej, w tym udział w kursach na temat metod integrowanych, prowadzenie obserwacji w sadzie i notatek na dostarczonych formularzach, o umożliwienie upoważnionym osobom lustracji integrowanej kwatery lub sadu, pozwolenie na pobieranie próbek

kontrolnych do odpowiednich badań.

Taki certyfikat to duży atut na rynku, zwłaszcza w dobie gdy społeczeństwo stawia na zdrową żywność i ekologiczny sposób gospodarowania.

Patrząc okiem praktyka radzą tym którzy chcieliby się zająć uprawą jabłoni: nie zaczynać od zera, mieć własny kapitał, niezbędna jest też wiedza, chęć do pracy i wytrwałość.

A ich własne plany... chętnie zajęliby się uprawą grusz, także wiśni, ale to wiąże się z dodatkowymi kosztami budową kolejnej przechowalni. Można śmiało powiedzieć pod względem technologicznym osiągnęli dużo, marka ich jest rozpoznawalna, a odbiorcy chwalą ich produkt.

Jedynie co pozostaje im życzyć to dobrej ceny sprzedaży proporcjonalnej do jakości.

Ze swojej strony pragnę podziękować państwu Ilczukom za ciekawą rozmowę i ciepłe przyjęcie.

Iwona Petruczyk
PZDR Parczew

Odchów cieląt w okresie odpajania preparatami mlekozastępczymi

Warto inwestować w odchów cieląt. Wydatki poniesione w tym okresie szybko się rekompensują w trakcie użytkowania mlecznego krów ponieważ wysoką wydajność można jedynie uzyskać od krów wyrosniętych z dobrze wykształconym gruczołem mlekowym.

Po około 5 - 7 dniach życia cielęcica kończy się okres żywienia siarą a rozpoczyna odpajanie mlekiem lub preparatami mlekozastępczymi. Ze względów ekonomicznych korzystniej jest sporządzać pójło z wykorzystaniem preparatów mlekozastępczych, które są oferowane przez wiele firm.

Zastępując mleko preparatem konieczne powinniśmy sprawdzić czy spełnia on wymagania stawiane takim produktom. Generalnie przyjmuje się, że w preparacie mlekozastępczym koncentracja składników powinna być wyższa niż w mleku. Dla sztuk młodszych powinien zawierać co najmniej 25% białka głównie pochodzącego z produktów mlecznych, a w niewielkim stopniu pozyskanego z roślin. Wskazane jest również by zawierał on dodatki wspomagające rozwój mikroflory jelitowej (bakterie lub zakwaszacz).

Okres odpajania cieląt powinien zakończyć się do 3 miesiąca życia. Skrócenie jego może nastąpić gdy pobranie paszy treściwej przez cielę przekroczy 1 kg w ciągu doby lub jego masa

osiągnęła co najmniej 70 kg. W ciągu całego tego okresu zużywane jest około 250 - 350 l pójła.

Pójło sporządza się dokładnie według instrukcji zamieszczonej przez producenta bezpośrednio przed podaniem. Nigdy nie należy nadmiernie rozcieńczać preparatu ponieważ zamiast pójła otrzymamy jedynie zabieloną wodę o miernej wartości odżywczej. Preparat musimy być dokładnie rozpuszczony w wodzie tak by nie było żadnych grudek. Podajemy go w temperaturze ok. 35 - 40 C° z specjalnych wiader ze smoczkami. Wiadro zawieszamy na wysokości około 60 cm nad ziemią (wysokość jak przy ssaniu krowy).

Od drugiego miesiąca życia przy wyraźnym zmniejszeniu dawki mleka oraz w okresie letnim cielętom zapewniamy stały dostęp do wody. W trakcie odpajania należy zapewnić stały dostęp do paszy treściwej. Możemy skorzystać z mieszanek pełnoporcjowych typu starter oferowanych przez wiele firm lub zadawać gnieciony lub śrutowany owies, pszenicę, jęczmień, pszenżyto oraz otręby pszenne (zaleca się stosować gniecione ziarno). Paszy treściwej nie normujemy. Cielęta

w kojcach powinny mieć również lizawki. Pasze objętościowe zadajemy od drugiego tygodnia życia. Zaczynamy od siana dobrej jakości następnie możemy podawać sianokiszonkę i kiszonkę a w okresie letnim zielonkę. Nie należy zwlekać z podawaniem pasz objętościowych ponieważ u cieląt wcześniej rozwiną się oraz zaczną funkcjonować przeżoładki.

W trakcie odpajania mlekiem cielęta powinniśmy utrzymywać w indywidualnych kojcach. Utrzymywanie grupowe w tym okresie nie jest wskazane ponieważ może prowadzić do wzajemnego obsysania. W perspektywie dalszego użytkowania może wytworzyć się nawyk zdajania krowy przez drugą krowę.

Kojce cieląt powinny być umieszczone po za oborą w której utrzymywane są krowy. Mogą być rozmieszczone wokół niej (również w zimie). Takie utrzymanie wpływa na zahartowanie cieląt (zwiększa się ich odporność na choroby). Utrzymywana w nich młodzieży powinna mieć stały dostęp do wody oraz możliwość swobodnego ruchu. Powinny być tak skonstruowane by było w nich sucho, nie gromadził się nadmiar wilgoci, nie było przeciągów. W okresie upałów cielęta muszą

Ciąg dalszy na s. 10 ➔

Przykładowy schemat dawkowania pójła w ciągu trzy miesięcznego okresu odpajania.

Dzień odpajania	Dzienna dawka (l)
7 - 30	7
31 - 40	6
41 - 60	5
61 - 70	3
71 - 80	2

Produkcja zwierzęca

mieć możliwość schronienia się przed słońcem natomiast a w trakcie niekorzystnej pogody (np. zima, silne wiatry i opady) montujemy kurtyny chroniące cielęta. W takich warunkach młódzież doskonale się rozwija. Później krowy użytkowane są znacznie bardziej odporną na czynniki chorobotwórcze niż zwierzęta utrzymywane w oborach na stanowiskach wiązanych oraz w budynkach z nadmierną wilgotnością i zbyt wysoką temperaturą. W okresie zimowym cielęta w kojcach powinny dostawać większy dodatek paszy energetycz-

nej np. gnieciony owies.

Po okresie żywienia mlekiem utrzymujemy w kojcach grupowych. Zwierzęta utrzymywane w nich powinny mieć stały dostęp do wybiegów nawet w okresie zimowym. Po zakończonym odpajaniu preparatem mlekozastępczym przedłożadki (żwacz, księgi, czepiec) młódzieży muszą być na tyle rozwinięte by mogły w pełni wykorzystywać paszę objętościową (siano, sianokiszonki, zie-

lonki, kiszonki, okopowe).

W wieku od 2 do 8 tygodnia życia powinno się usuwać zawiązki rogów. Zabieg ten powinien być obowiązkowo przeprowadzony przy wolnostanowiskowym utrzymywaniu bydła.

Odchów cieląt ma bardzo istotny wpływ na późniejszą wydajność mleczną krow. Błędy popełnione w pierwszych czterech miesiącach życia przyczyniają się do niższej wydajności w trakcie użytkowania mlecznego krow.

(na podstawie żywienia bydła Provimi Polska)

Do najczęstszych błędów jakie popełniają hodowcy w utrzymaniu cieląt do 8 tygodnia życia należą:

1. Niewłaściwa higiena kopców dla cieląt (brak dobrej wentylacji, oświetlenia, brak dostępu do wybiegów).
2. Złe warunki zoohigieniczne (nadmierna wilgotność, przeciągi, często zbyt wysoka temperatura).
3. Brak lizawek lub niepodawanie preparatów mineralno-witaminowych).
4. Niewłaściwa higiena sprzętu do odpajania cieląt oraz zadawanie nadkwaśnianego mleka.

Piotr Kowalski

Przykładowe różnice w rozwoju i mleczności krow przy odchowie prowadzonym prawidłowo oraz z błędami.

Odchów prawidłowy w pierwszych czterech miesiącach życia	Odchów z błędami w pierwszych czterech miesiącach życia.
Masa ciała w 120 dniu życia co najmniej 120 kg	Masa ciała w 120 dniu życia około 90 kg
Masa ciała w 24 miesiącu życia ok. 600 kg	Masa ciała w 24 miesiącu życia ok. 550 kg
Pobranie suchej masy z pasz objętościowych ok. 10,36 kg	Pobranie suchej masy z pasz objętościowych ok. 9,55 kg
Produkcja mleka ok. 14,5 l (z dobrych pasz objętościowych)	Produkcja mleka ok. 12,9 l (z dobrych pasz objętościowych)
Różnica 1,6 l mleka każdego dnia	
W ciągu standardowej laktacji 1,6 l * 305 dni = 488 l	
488 l * ... zł/l = ... zł rocznie STRATA !!!	
(na podstawie żywienia bydła Provimi Polska)	

Informacje rynkowe

Notowania cen na targowiskach

sprządzone przez Oddział LWODR w Grabanowie (ceny w zł za jednostkę)

L p	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice	Parczew	Piszczac	Radzyń Podlaski	Biała Podlaska	Łuków	Międzyrzec Podlaski
			25.10.2004 poniedziałek	26.10.2004 wtorek	27.10.2004 środa	27.10.2004 środa	28.10.2004 czwartek	28.10.2004 czwartek	28.10.2004 czwartek
1.	Pszenica	dt	-	-	45	45 - 46	50	50	45-50
2.	Pszczyto	dt	-	-	37 - 40	40	40 - 45	44	40
3.	Żyto	dt	-	-	30 - 35	-	-	35	31
4.	Owies	dt	-	-	27 - 30	30	30 - 35	30	32
5.	Jęczmień	dt	-	-	50	45	45 - 50	48	45
6.	Mieszanka zbożowa	dt	-	-	32 - 35	36	30	-	40
7.	Marchew	dt	-	-	-	-	50	-	-
8.	Cebula	dt	-	-	-	-	50	-	-
9.	Kapusta	dt	20 - 25	-	20 - 22	14	24 - 25	-	-
10.	Kapusta szatkowana	dt	-	-	-	-	45 - 50	-	-
11.	Ziemniaki	dt	-	-	-	20 - 23	20	15	-
12.	Buraki ćwikłowe	dt	-	-	-	-	50	-	-
13.	Prosieta 10-15 kg	para	200 - 240	-	190 - 240	220 - 240	350	280 - 300	270
14.	Prosieta pow. 15kg	para	250 - 320	-	250 - 270	250 - 340	-	300 - 350	360
15.	Jaja	szt.	0.30	0.30 - 0.38	0.30 - 0.38	0.24 - 0.40	0.28 - 0.35	0.25 - 0.35	0.30 - 0.40
16.	Gruszki	kg	1.00 - 2.50	2.00 - 3.00	1.50 - 2.00	1.50 - 2.50	1.50 - 2.00	1.00 - 2.00	2.20
17.	Jabłka	kg	0.80 - 1.20	0.80 - 1.20	1.00 - 1.40	0.80 - 1.50	1.20 - 1.80	0.80 - 1.50	1.50
18.	Śliwki	kg	1.00 - 1.50	0.80 - 1.20	1.00 - 1.50	1.20 - 1.30	2.00	0.80 - 1.00	1.20
19.	Winogrona	kg	-	-	-	-	-	-	5.00
20.	Orzechy laskowe	kg	-	-	-	-	9.00	-	8.00
21.	Orzechy włoskie	kg	-	-	-	-	3.00	-	3.00
22.	Cebula	kg	0.40 - 1.00	0.80	0.53 - 0.80	0.60	1.00	0.70 - 1.00	0.70
23.	Czosnek	szt	0.40 - 0.80	0.50 - 0.80	0.60 - 0.80	-	-	0.30 - 0.50	0.80
24.	Czosnek	kg	-	-	-	-	9.00 - 15.00	-	-
25.	Papryka	kg	2.50 - 3.50	3.00	2.40 - 3.00	3.00 - 4.00	2.00 - 2.50	2.00 - 2.50	3.00
26.	Pomidory	kg	1.50 - 2.80	2.20	1.50 - 2.50	1.20 - 3.50	2.00 - 3.50	1.50 - 2.50	3.00
27.	Ogórki	kg	3.20	-	-	3.80	5.00	3.00 - 3.50	5.00
28.	Ogórki kiszzone	kg	-	-	-	-	3.50 - 4.00	-	-
29.	Kapusta kiszona	kg	-	1.20	-	-	2.00	-	1.50
30.	Kapusta	szt.	0.50 - 1.00	1.00	0.50 - 1.00	0.50 - 1.00	2.00	-	0.50
31.	Kapusta	kg	-	-	-	-	-	0.30 - 0.40	-
32.	Kapusta pekińska	główka	-	1.60	-	-	-	1.00	1.00
33.	Kapusta pekińska	kg	-	-	-	-	1.50 - 2.00	-	-
34.	Kapusta brukselka	kg	-	2.60	-	-	-	-	-
35.	Brokuły	szt.	1.50 - 2.50	-	1.50 - 2.50	-	2.00	-	-
36.	Kalafior	szt.	1.50 - 2.00	1.00 - 2.00	2.00 - 2.50	1.00 - 1.50	2.00 - 2.50	1.00 - 2.00	-
37.	Pieczarki	kg	4.00 - 5.00	3.50 - 5.00	4.50 - 5.00	3.00 - 4.00	3.50 - 4.00	4.00	3.50
38.	Marchew	kg	0.60 - 0.80	0.80	0.60 - 0.80	0.50	1.00 - 1.20	0.40 - 0.50	0.70
39.	Miód	kg	15.00 - 20.00	-	16.00 - 20.00	-	17.00 - 18.00	20.00	18.00
40.	Buraki czerwone	kg	0.60 - 0.80	0.70 - 0.80	0.60 - 0.80	0.50	1.00	0.50	1.00
41.	Salata	szt.	-	1.20	-	-	1.50	-	-
42.	Rzodkiewka	peczek	-	-	-	-	1.00	-	-
43.	Seler	kg	2.00	2.00	2.00	2.00 - 2.50	2.50 - 3.00	1.50 - 2.00	2.00
44.	Por	szt.	0.50	0.50	-	-	-	0.60	0.50
45.	Por	kg	-	-	-	-	3.00	-	2.00
46.	Pietruszka	kg	1.50 - 2.00	2.00	1.80 - 2.00	2.00 - 2.50	2.50 - 3.00	-	2.00
47.	Ziemniaki	kg	0.40 - 0.50	0.40	0.40	0.30	0.30 - 0.40	-	0.50
48.	Pestka dyni	kg	2.80 - 3.20	-	-	-	-	-	-

Wisznice: prosięta

podaż średnia popyt duży

Radzyń Podlaski:

zboża

podaż mała

popyt średni

Łuków: zboża

podaż średnia popyt mały

Biała Podlaska:

zboża

podaż mała

popyt mały

Piszczac

zboża podaż średnia popyt średni

Międzyrzec Podl.:

zboża

podaż mała

popyt mały

prosięta

podaż średnia popyt mały

prosięta

zboża

podaż duża

popyt średni

ZIOMIX

LK

Już w sprzedaży!!!

Nowa mieszanka paszowa uzupełniająca dla loch wysokoprośnych i karmiących:

z wysokim poziomem aminokwasów: lizyna 3,8%
z witaminami: A-75 000 j.m., D - 10 000 j.m., E - 400 mg
z chlorkiem choliny - 4 000 mg
ze wszystkimi makro i mikroelementami

Zastosowanie:

dla loch karmi¹ cych: 18% M.P.U. LK Ziomix

wymieszane z 82% zbóż (jęczmień, pszenica)

dla loch wysokoprośnych: 16% M.P.U. LK Ziomix

wymieszane z 84% zbóż (jęczmień, pszenica, kukurydza)

Zalety: wysoka płodność, wyraźna ruja, wiele prosiąt

SKLEP-HURTOWNIA oferuje :

- pasze i koncentraty własnej produkcji
- śruty poekstrakcyjne, dodatki paszowe
- wyposażenie pomieszczeń inwentarskich, okna inwentarskie
- środki higieny doju firm: HENKEL, DE LAVAL; VITTRA
- produkty firm: LNB, SANO, SCHAUMANN, JOSERA
- części do ciągników i maszyn rolniczych
- artykuły zootechniczno - weterynaryjne
- akumulatory, ogumienie, oleje rozlewne
- środki ochrony roślin
- nawozy

ZAPEWNIAMY:

- atrakcyjne ceny, fachową obsługę, możliwość zakupów na raty

Kojpasz Sp.j. KOSSOWSKI, JAKUBIUK

SKLEP- HURTOWNIA:

ul. Przemysłowa 13
21-580 Wisznice
tel. (083) 378 15 23

BIURO:

tel. (083) 378 22 52
tel./fax (083) 378 16 23
kom. 0504 102 143

Ceny zbóż, żywoła wołowego oraz wieprzowego

Zboża

ceny w zł / tona

Punkt skupu	PSZENICA	JECZMIEN	ZYTO	PSZENYZYTO	OWIES BEZLUSKOWY	KUKURYDZA
Biała Podlaska ceny z dnia 25.10.2004r.						
Mieszalnia pasz "Wola Pasze" Biała Podlaska ul. Sidorska tel. 342-22-01 (Płatność po 45 dniach od sprzedaży)*	400-420 + VAT	380 -400 + VAT	305 -320 + VAT	360- 380 + VAT	400-420 + VAT owies zwykły 280-300 + VAT	390-410 + VAT
PZZ „MIŁOSZ” Kijowiec gm. Zalesie tel. 375 75 57	400-460 + VAT w zależności od jakości		320 + VAT płatność do 21 dni			
„Podlaskie Gorzelnie” Gorzelnia Witulin 21-542 Leśna Podlaska tel. 345-18-21			300 + VAT			320 + VAT termin płatności do 1 m-ca od dostawy
Podlaskie Zakłady Spirytusowe „Alkowin” sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski ul. Lubelska 65 Tel. 371-50-82			300 + VAT płatność od reki	300 + VAT płatność od reki		
Ceny z dnia 08.10.2004r.						
AGRO-HANDEL Polubieże Wiejskie II nr 61	380-420 + VAT	380 + VAT	350 + VAT	330 + VAT	Owies zwykły 300+ VAT	
KOJPASZ Dubica	410 + VAT					
CARDINAL Wisznice			350 + VAT			
Radzyń Podlaski ceny z dnia 19.10.2004r.						
PPP BACUTIL Bedlno tel. 352-86-01	480 + VAT	380 + VAT	300 + VAT	350 + VAT		550 + VAT
Parczew ceny z dnia 25.10.2004r.						
Młyn Gospodarczy Marek Tosciańczyk Parczew tel.083)354-17-67 ul.11-go Listopada 107	420-450 + VAT					

* cena zapłaty za sprzedane zboże w ciągu 21 dni od dostawy jest niższa o 20,00 złotych za tonę

Żywiec wieprzowy i wołowy

Ceny w zł / kg

Powiat	żywiec wieprzowy		żywiec wołowy		
Punkt skupu	tuczniaki	maciory	buhaje	Jaśówki	Krowy
Ceny z dnia 18-22.10.2004r.					
Biała Podlaska – Zakłady Mięsne „Dolina Ł’k” Małaszewicze	4,40 + VAT				
Ceny z dnia 25.10.2004r.					
„FELIX” Rossosz	4,30 + VAT		4,60 + VAT	3,80-3,90 + VAT	
Ceny z dnia 04.11.2004r.					
Zakłady Mięsne „meat” w Łukowie	4,00-4,10 + VAT	3,55 + VAT			
Ceny z dnia 29.10.2004r.					
Parczew – ZM „ŁMEAT” Łuków	4,50 + VAT	3,00-3,20 + VAT	Kl. S -5,00 + VAT; Kl. A 4,80 + VAT	Kl. S - 4,60 + VAT Kl. A - 4,40 + VAT	3,50 + VAT
Jabłoń GS - dla ZM Małaszewicze	4,50 + VAT				
Ceny z dnia 19.10.2004r.					
M-U "Zemat" Z. Trocianańczyk i Sp. Wołyń	4,60 + VAT	3,20 + VAT	4,20-4,60 + VAT	3,70-3,80 + VAT	

CENY MLEKA

SM Biała Podlaska na dzień 25.10.2004r.

Jednostka tłuszczu 2,0 gr/litr

Jednostka białka 11,0 gr/litr

Dopłaty do litra mleka:

Klasa Super extra 8 gr/litr

Klasa Extra bez dopłaty

Pozaklasowe - 15 gr/litr

Członkowska za 1 udział 5 % ceny podstawowej

Członkowska za 2 udziały 10 % ceny podstawowej

Członkowska za 3 udziały 15 % ceny podstawowej

Restrukturyzacyjna pow 1500 - 2000 l/mc - 2 gr/litr

pow 2000 l/mc - 6 gr/litr

pow 3000 l/mc - 8 gr/litr

pow 4000 l/mc - 10 gr/litr

pow 5000 l/mc - 12 gr/litr

pow 10000 l/mc - 17 gr/litr

za odstawę ze zbiornika 13 gr/litr dla dostawców sprzedających mleko w wysokości co najmniej 2000 l miesięcznie

Dostawcy produkujący mleko w klasie Super Extra i Extra i posiadający certyfikat otrzymują dopłatę w wysokości 15 gr do każdego odstawnego litra mleka.

Do ceny wyjściowej dopłacany jest VAT w wysokości 5 %, dla rolników ryczałtowych. Jeden udział wynosi - 705 zł.

PH „ARKADY”

Arkadiusz Miszczuk

Rusily 49, 21-222 Podedwórze
tel. (083) 379-51-24, kom. 608 516 126

**Oferuje do sprzedaży produkty firmy
EKOPLON S.A.**

- **Koncentraty pełne - PROTAMIK**
- **Koncentraty 10%**
- **Mieszanki witaminowo- mineralne**
 - ➔ FARMER
 - ➔ EKOFOS
 - ➔ SORBIX
- **Prefiksy dla trzody chlewnej
przeżuwaczy i drobiu:**
 - ➔ DYNAMIX
 - ➔ EKOMIX
 - ➔ PREMIX 4%
- **Pasze pełnoporcjowe:**
 - ➔ PRESTARTER
 - ➔ STARTER
- **Nawozy dolistne rolnicze**
 - ➔ EKOLIST MAKRO
 - ➔ EKOLIST MONO
 - ➔ MIKROSOL
- **Nawozy ogrodnicze**
 - ➔ MULTIWIT- płynne doglebowe
 - ➔ MULTIWIT granulowane doglebowe

W sprzedaży posiadamy wyposażenie chlewni i wentylację renomowanych firm

OGŁOSZENIE

Gospodarstwo Pomocnicze przy
Lubelskim Wojewódzkim Ośrodku
Doradztwa Rolniczego w Końskowoli
Oddział w Grabanowie

organizuje w okresie jesienno + zimowym kursy chemiczne dla rolników posiadających opryskiwacze i wykonujących zabiegi ochrony roślin na plantacjach towarowych. Obowiązek posiadania takiego przeszkolenia wynika z ustawy o ochronie roślin. Szkolenie jest płatne. Odpłatność 75 zł/os. Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego na drugiej stronie niniejszego wydawnictwa

Lekarz weterynarii
Radostaw Czyżak
tel. praca (083) 345 30 11
Zakład Lecznictwa Zwierząt
21-504 Rokitno
tel. kom. 0 603 184 254

**Autoryzowany dealer firmy
Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o.o.**

P.P.H.U. „MLEKO-SYSTEM”

ul. Składnicowa 8
21-200 Parczew
tel. (083) 355 13 09, fax. (083) 355 13 08

Oferuje

- Wyposażenie budynków inwentarskich do hodowli bydła
 - urządzenia udojowe i schładzające (nowe i używane) firmy Westfalia
 - kalenice dachowe oraz kurtyny firmy ARNTJEN
 - przegrody stanowiskowe do obór uwieżiowych oraz wolnostanowiskowych
- Wozy paszowe firmy TRIOLIET
- Środki higieny doju
 - Części zamienne do wszystkich typów dojarek
 - Fachowe doradztwo
 - Artykuły zootechniczne

WESTFALIA

**SPRZEDAŻ
RATALNA**

(część I)

W sezonie pasiecznym są dwa okresy, kiedy mamy do czynienia z nasileniem inwazji barciaków zwanych też motylicą woskową. Pierwszym okresem jest wiosna, kiedy obserwuje się namnażanie tych szkodników w rodzinach pszczelich. Drugim okresem jest schyłek lata, kiedy barciaki korzystając z nieuwagi, a czasem niedbalstwa pszczelarza mogą poczynić znaczne szkody w magazynowanych plastrach i wycinanym suszu, a nawet w wosku. W praktyce pszczelarskiej spotykamy się z dwoma gatunkami barciaków. Są to barciak większy (*Galleria mellonella* L.) i barciak mniejszy (*Achroia grisella* F.).

Barciak większy, potocznie zwany motylicą woskową duża, jest motylem o barwie szarej, rdzawej, czasem ze srebrzystym odcieniem. Długość jego ciała waha się od 10 do 14 mm. Motyl żyje bardzo krótko i nie pobiera pokarmu, ponieważ korzysta ze zgromadzonych we własnym ciele rezerw pokarmowych. Samica motyla w 24 godziny po zapłodnieniu rozpoczyna składanie jaj i przeciętnie składa ich około 400 sztuk. Drobne białawe jaja o średnicy około 0,3 mm, kształtu gruszkowatego lub owalne składane są w szczelinach ramek, ścian ula. Z jaj po 5 dobach wylęgają się szybko rosnące, niezwykle żarłoczne gąsienice, osiągające znaczne rozmiary, nawet do 22 mm długości. Gąsienice odżywiają się substancjami organicznymi zawartymi w plastrach. Są to odchody larw pszczelich, resztki oprzędów, w które szczególnie obfitują stare, ciemne plasty. Obliczono, że potomstwo jednej samicy barciaka większego zużywa do swojego rozwoju, a więc niszczy, około 0,5 kg woszczyny.

Masowe pojawienie się gąsienic barciaka większego rzadko można obserwować w rodzinach pszczelich. Zjawisko to dotyczy jedynie bardzo słabych rodzin pozostawionych w zbyt obfitym gnieździe i zawsze jest dowodem braku należytej opieki ze strony pszczelarza. Wprawdzie pojedyncze gąsienice tego szkodnika można wiosną napotkać w słabszych rodzinach, zwłaszcza na plastrach przykrytych płótnem

powoalkowym, ale ich zauważenie i usunięcie nie stwarza większych problemów, a w miarę rozwoju rodziny same pszczoły eliminują gąsienice z gniazda.

O ile barciak większy jest raczej szkodnikiem magazynów pszczelarskich, to drugi gatunek barciaka - barciak mniejszy, jest typowym szkodnikiem ulowym.

Barciak mniejszy, zwany motylicą woskową małą, jest drobnym motylem prawie jednolicie szaro ubarwionym. Samica tego gatunku ma długość około 11,3 mm, a samiec - około 9 mm. W biologii tego gatunku barciaka jest wiele podobieństw z biologią barciaka większego. Postacie imago barciaka mniejszego również nie pobierają pokarmu, a ogromną żarłocznością odznaczają się jego gąsienice. Samica motyla składa przeciętnie 250 do 300 jaj, czasem nakłada je warstwami na siebie. Pokarmem gąsienic są resztki zawarte w starzych plastrach i zapasy pyłkowe.

Obecność barciaka mniejszego jest bardzo często w rodzinach pszczelich wiosną i nie zawsze są to rodziny bardzo słabe. Wiosennemu namnażaniu się barciaków w rodzinach pszczelich sprzyja długie zaleganie odpadów na dennicy z dużą ilością resztek woskowych i różnych substancji organicznych. Właśnie te odpady stanowią ulubione miejsce żerowania i przepoczwarzania się gąsienic. Słabsze rodziny pszczele nie są w stanie nadażyć z usuwaniem ruchliwych gąsienic, które starannie unikają kontaktu z pszczołami. Kryją się one na przykład w otworach na druty ramkowe lub w szczelinach między beleczkami odstepnikowymi i ramkami, a także pod płótnem powoalkowym. Gąsienice barciaka mniejszego drążą korytarze wewnątrz plastra powodując znaczne straty czerwiu. Niepokojone przez gąsienice larwy pszczele odsuwają się wtedy ku wylotowi komórki, a pszczoły budują w niej krawędziach komórki charakterystyczną kryzę, tzw. kołnierzyk.

Porady pszczelarskie

Zwalczanie barciaków

Większość uszkodzonych larw nie kończy rozwoju i jest usuwana z komórek lub wygryzają się pszczoły np. z niedorozwojem odwłoka, a w dodatku są oplecione oprzędami barciaka. Ślady żerowania gąsienic barciaka mniejszego na plastrach z czerwiem są bardzo charakterystyczne, bowiem komórki z "kołnierzykami" ciągną się rzędami, a rzędy te załamują się prawie pod kątem prostym. Na zmagazynowanych plastrach widać delikatny oprzęd u wylotu komórki.

W zwalczaniu barciaków ważna jest znajomość biologii obu tych szkodników oraz świadomość ograniczeń związanych z chemicznymi metodami ochrony plastrów w magazynach pszczelarskich. Z oczywistych względów nie jest możliwe stosowanie jakichkolwiek insektycydów w ulach czy na plasty, jak również używanie preparatów charakterystycznych się silnym i długo utrzymującym się zapachem lub tendencją do pozostawiania i kumulowania się w wosku. W przeszłości były także propozycje wprowadzenia metod biologicznych w zwalczaniu tych szkodników, jednak z różnych względów nie znalazły praktycznego zastosowania.

Konieczne jest zwalczanie barciaków w pasiekach i magazynach pszczelarskich, jednak zupełne wyeliminowanie tych pasożytów z pasieki jest niemożliwe. Zalecane sposoby zwalczania inwazji barciaków pozwalają jednak na unikanie poważniejszych strat, przede wszystkim w odniesieniu do magazynowanych plastrów, a także wosku. Dość łatwe, ale czasochłonne, jest mechaniczne usuwanie barciaków, na przykład przy przeglądach. Najważniejsze jest ograniczanie ich liczebności w rodzinach pszczelich. Szczególnie ważne są wiosenne prace porządkowe polegające na wczesnym czyszczeniu dennicy, zwężaniu gniazda i późniejszemu dodawaniu kolejnych plastrów poddanych wcześniejszym zabiegom niszczącym te

Produkcja zwierzęca

➔ szkodniki. Przy ewentualnej likwidacji osypanych rodzin trzeba zniszczyć lub natychmiast przetopić plastry, a sam ul po starannym mechanicznym oczyszczeniu lekko opalić. Podobnie postępuje się z ramkami, jeżeli decydujemy się na ich ponowne użytkowanie. Zbędne plastry, pozostające po wiosennym wzięciu gniazd lub łączeniu rodzin, należy albo zabezpieczyć przed namnożeniem barciaków, albo zniszczyć lub przetopić. Utrzymywanie w pasiece tylko silnych rodzin chroni je przed katastrofalnym namnożeniem się barciaka większego czy barciaka mniejszego.

W zwalczaniu barciaków, a szczególnie barciaka większego, ważne jest utrzymanie czystości i porządku w magazynach pasiecznych. Nie można dopuszczać

do zalegania stert woszczyny lub woskowych odpadków, ponieważ stanowią one swoistą wylegarnię barciaków. Plastry pozostawione na zimę, po uprzednim starannym oczyszczeniu, powinny wisieć na odpowiednich stelażach z zachowaniem 2-5 cm odstępów między nimi, aby utrudnić barciakom przemieszczanie się i opanowywanie kolejnych plastrów. Jeżeli plastry są magazynowane w korpusach należy je uprzednio poddać zabiegom chemicznym niszczącym barciaki. Używany w sezonie sprzęt pasieczny powinien być natychmiast oczyszczany z resztek wosku i dopiero wtedy magazynowany.

W magazynach pszczelarskich bardzo ważne jest zapewnienie sprawnej wentylacji oraz niskiej temperatury. Barcia-

ki nie lubią przewiewów. Niska temperatura powoduje spowolnienie ich cyklu rozwojowego, a ujemne temperatury działają niszcząco. Przyjmuje się, że rozwój barciaków ustaje już w temperaturze + 100C, ale w tej temperaturze ich jaja mogą przeżywać nawet jeden rok, a stadia rozwojowe kilka miesięcy. Gąsienice giną przy temperaturze minus 50C, a pozostałe stadia, w tym także jaja, w temperaturze poniżej minus 100C, jeżeli taka temperatura utrzymuje się, chociaż dwa dni. ■

Małgorzata Lewandowska

Opracowano na podstawie Pszczelarstwo - 9,10/2004 Zwalczanie inwazji barciaków w pasiece Prof. dr hab. Barbara Tomaszewska

Odchów jagniąt

Polska w latach osiemdziesiątych była potentatem w produkcji owiec. Po kryzysie w początkach lat dziewięćdziesiątych liczba owiec spadła znacznie poniżej 1 mln sztuk. Obecnie sytuacja znacznie się poprawia. Powoli odzyskujemy stracone rynki w Unii Europejskiej i na Bliskim Wschodzie.

Okres jesienno-zimowy to czas wykotów owiec. Nieliczne gospodarstwa prowadzące chów i hodowlę owiec na naszym terenie mają w tym czasie zwiększone nakłady pracy. Związane jest to zarówno z dopilnowaniem samych wykotów jak i odchovem jagniąt. Owce matki na kilka tygodni przed spodziewanym okresem porodu powinny być podzielone na grupy 10-15 szt.

Każda grupa powinna mieć w tym czasie swobodny dostęp do paśników i zapewniony stały dostęp do wody. W okresie 2-3 tyg. przed spodziewanym porodem zaleca się wyeliminowanie z żywienia pasz objętościowych soczystych jak również zmniejszenie dziennej dawki pasz treściwych o połowę. Zapobiega to występowaniu w późniejszym czasie stanów zapalnych wymion. Stado owiec wymaga w tym czasie zwiększonego całodobowego dozoru ze strony właściciela zwierząt, a to w związku z tym iż dość często w trakcie porodu wymagana jest pomoc niekiedy nawet samego lekarza wet. Owce-matki

wraz z jagniętami zaraz po porodzie powinny być umieszczone na 2-3 dni w oddzielnym pomieszczeniu. Ważnym jest aby jagnięta jak najszybciej po porodzie pobrały pokarm matki. Niekiedy zachodzi potrzeba udzielenia im w tym celu pomocy. Po kilku dniach od porodu owce wraz z jagniętami można łączyć w grupy po 10-15 szt. Matki z jagniętami bliźniętami powinny tworzyć oddzielną grupę gdyż wymagają one innego żywienia. W wieku 2-3 tyg. jagnięta zaczynają pobierać pierwsze pasze stałe. W tym celu zachodzi potrzeba umożliwienia jagniętom swobodnego dostępu do oddzielnych pomieszczeń. Pierwszą paszą podawaną jagniętom jest siano łąkowe z pierwszego pokosu dobrej jakości oraz gnieciony owies. W wieku 4-5 tyg. jagniętom

można podawać pasze okopowe najlepszą z nich jest marchew. Codziennie paśniki w których podawana jest pasza jagniętom powinny być opróżnione z pozostałości i uzupełnione nową świeżą paszą. Jagnięta powinny również mieć stały dostęp do wody. Nie zaleca się stosowania w żywieniu jagniąt sruły z żyta. Z pasz treściwych najlepsze efekty żywieniowe mają pasze pełnoporcjowe sporządzone wg. określonej receptury w gospodarstwie bądź kupne. W wieku około 100 dni jagnięta powinny być odłączone od matek ewentualnie przeznaczone na sprzedaż.

Prawidłowo żywione jagnięta powinny po tym okresie uzyskać masę ciała 25-30 kg. ■

*Wygiera Czesław
PZDR Wisznice*

Zakaźne zapalenie błon surowiczych i stawów u świń

Jest chorobą przede wszystkim świń młodych, to jest prosiąt i warchlaków.

Choroba przebiega najczęściej w postaci zapalenia błon surowiczych wyściełających jamę klatki piersiowej i brzusznej, oraz w postaci zapalenia stawów. Zachorowania występują między drugim tygodniem a czwartym miesiącem życia. Śmiertelność w skrajnych wypadkach dotyczy 50% zwierząt w grupie.

Najczęściej choroba ujawnia się wśród zwierząt po odsadzeniu od loch. Przyczyną choroby jest bakteria z rodzaju *Haemophilus* dość rozpowszechniona w środowisku, w którym przebywają zwierzęta. Miejscem wniknięcia zarazka do organizmu zwierzęcia jest układ oddechowy, a stąd drogą krwi przenika do nerek, wątroby i innych organów mięsnych.

Źródłem zakażenia są: zwierzęta chore, nie odkażone ubranie obsługi, sprzęt czy też transport. Rozwój i nasilenie choroby związane jest z obniżeniem odporności u zwierząt na skutek współistnienia innych infekcji wirusowych czy bakteryjnych.

Podobnie jak w przypadku innych chorób, w przebiegu tej choroby znaczną rolę odgrywają również czynniki usposabiające, związane z

niekorzystnymi warunkami środowiskowymi. Wśród nich decydujące znaczenie mają: nadmierne zagęszczenie zwierząt w kojcach, nagłe zmiany i znaczne dobowe wahania temperatury w chlewni, wysoka wilgotność, nadmierne stężenie amoniaku oraz duże zapylenie.

Objawy choroby: temperatura w początkowej fazie choroby może sięgać nawet 42 °C, obrzęk małżowin usznych oraz powiek, duszność i trudności w oddychaniu, czego efektem może być

zmiana zabarwienia skóry na czerwone lub sinoczerwone, trudności w poruszaniu się wynikające z toczącego się procesu zapalnego stawów. Zwierzęta chudną i charłaczają.

Ostateczne rozpoznanie choroby powinno być poparte badaniami laboratoryjnymi.

Zwalczanie choroby: opiera się przede wszystkim na stosowaniu antybiotyków. Efektywność leczenia w dużym stopniu zależy od czasu jego podjęcia. Wybór właściwego preparatu uzależniony jest od wielu czynników, dlatego też decyzję powinien podejmować lekarz weterynarii. Należy pamiętać, że leczona powinna być cała grupa zwierząt, a nie tylko świnie wykazujące objawy chorobowe. Świnie należy chronić przed niekorzystnymi czynnikami środowiskowymi, zwracać uwagę na warunki transportu zwierząt, mieszanie grup technologicznych i warunki mikroklimatu w chlewni. Im lepsze warunki przebywania zwierząt tym większe prawdopodobieństwo, że zwierzęta będą zdrowsze. ■

Opracował: Henryk Sawczuk
na podstawie materiału z Państwowego Instytutu Weterynarii w Puławach

Reklama • Reklama • Reklama

Centrala Nasienna w Parczewie

ul. Szkolna 32

tel. (083) 354 13 28,

Oferuje do sprzedaży:

- Pasze, koncentraty i premiksy firm: KOUDIJS, Sano, EKOPLON, UNIPASZ, LNB, EuRolPol, Polsanders, DOBROPASZ, Josera, INNTALER, Polfarm, Mikita
- Śrutę sojową i rzepakową
- Sprzęt i maszyny rolnicze

Ile kosztuje praca ciągnika

Ciągnik rolniczy to podstawowa i niezbędna maszyna obecna niemal w każdym gospodarstwie rolnym. Ostatnio wskutek wzrostu arealu gospodarstw i wprowadzeniu do uprawy kukurydzy wzrasta popyt na ciągniki o większej mocy 80-100 KM. Świadczy o tym duże wykorzystanie środków z Programu SAPARD na zakup takich ciągników.

Jest to przeważnie drugi bądź kolejny

ciągnik w gospodarstwie, wykorzystywany głównie do ciężkich prac polowych, lub transportowych.

Istotnym elementem zarządzania gospodarstwem jest analiza kosztów produkcji, koszt pracy własnego ciągnika jest kosztem pośrednim.

Do obliczenia kosztów pracy ciągnika w ciągu roku potrzebne są

następujące dane:

- roczne zużycie oleju napędowego
- ilość motogodzin (Mth) w ciągu roku lub zużycie oleju napędowego na 1 Mth
- częstotliwość wymiany olejów
- żywotność akumulatorów i ogumienia
- wartość zakupionych w ciągu roku części zamiennych

- koszty napraw i bieżących remontów.

Dysponując w/w danymi możemy wyliczyć bezpośrednie koszty eksploatacji.

Oprócz kosztów bezpośrednich istotnym kosztem jest amortyzacja, która mówi nam jaką część wartości nowej maszyny „tracimy” na skutek jej zużywania się w trakcie eksploatacji.

W praktyce w gospodarstwach indywidualnych należy przyjąć indywidualne zasady obliczania rocznej stopy amortyzacji, uważa się że ciągnik zamortyzuje się całkowicie po 5 000 Mth pracy, w przeciętnych warunkach eksploatacji. Z ilości wykonanych Mth w ciągu roku wyliczamy okres amortyzacji w latach, a następnie stopę amortyzacji w %.

Z rocznych kosztów pracy ciągnika możemy wyliczyć koszty jednostkowe na 1 Mth lub na 1 ha.

Dla przykładu podam przykład wyliczania kosztów pracy ciągnika o mocy 80-100 KM w gospodarstwie o pow. 40 ha gruntów ornych, olej silnikowy wymieniano co sezon, olej przekładniowy raz na 1000 Mth, akumulatory raz na 5 lat a opony po 8 latach. Ciągnik jest wykorzystywany do ciężkich prac polowych i transportu. ■

Kalkulacje kosztów pracy ciągnika o mocy 80-100 KM

Wyszczególnienie	jednostka	ilość	cena	wartość
A. Olej napędowy	l	2970	3,28	9741,6
<i>Liczba Mth w roku :</i>		270		
<i>Zużycie oleju napędowego w l / Mth</i>		11,0		
B. Olej silnikowy	l	15	6,0	90,0
C. Olej przekładniowy (wymiana raz na 1000 Mth)	l	30	5,7	46,2
D. Akumulatory (wymiana 1 X 5 lat)	szt.	2	145	60,0
E. Ogumienie (wymiana 1 X 8 lat)	komplet	1	3800	475,0
F. Koszt bieżących napraw i części zamiennych / rok	zł			600,0
1. Bezpośrednie koszty eksploatacji w roku				11012,8
<i>Cena nowego ciągnika</i>		98000		
<i>okres amortyzacji w Mth</i>		5000		
<i>okres amortyzacji w latach</i>		19		
2. Roczny koszt amortyzacji				5292,0
3. Razem koszty pracy ciągnika / rok				16304,8
<i>Liczba ha w gospodarstwie (do uprawy):</i>		40		
4. Koszty pracy na 1 Mth				60,4
5. Koszty pracy na 1 ha				407,6

Dariusz Sęczyk
PZDR Biata Podlaska

Przewidywane działania interwencyjne na rynku zbóż w sezonie 2004/2005r.

w województwie lubelskim

W województwie lubelskim wg opinii Polskiego Związku Producentów Roślin Zbożowych i LWODR w Końskowoli ocena tegorocznych zbiorów ze względu na dotychczasowe warunki pogodowe /utrzymująca się susza i chłody/ nie jest zbyt optymistyczna. Szacuje się, że zbiory zbóż będą wyższe niż w roku ubiegłym. Ale niższe niż wcześniej prognozowano. W nowym sezonie 2004/2005 nie będzie interwencji w okresie żniw, skup zbóż odbywać się będzie wyłącznie wg reguł wolnego rynku. Oznacza to, że funkcjonujące na terenie naszego województwa samodzielne, w większości prywatne podmioty skupowe prowadzić będą zakupy zbóż wyłącznie na własne potrzeby i na własne ryzyko, za własne środki, w ilościach wynikających z możliwości: finansowych, przechowalniczych, przetwórczych lub zbytu oraz po cenach ustalonych we własnym zakresie. Wg rozeznania Agencji na terenie woj. lubelskiego istnieje ponad 30 podmiotów, które prowadzić będą skup w ok. 40 magazynach i powinny zaspokoić potrzeby skupu zbóż od rolników. W okresie obowiązyującym w UE, tj. w okresie od listopada do końca maja Agencja Rynku Rolnego jako agencja płatnicza, prowadzić będzie na rynku zbóż działania związane z całokształtem zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej. W krajach Wspólnoty interwencyjny zakup zbóż traktowany jest jako awaryjny system zbytu zbóż przez tych oferentów (producentów i handlowców), którzy nie byli w stanie uzyskać wyższej ceny od ceny interwencyjnej. Zakupem interwencyjnym w polskich warunkach będą objęte: pszenica, jęczmień, kukurydza. Ilość oferowanych zbóż nie może być mniejsza niż: 80 ton w przypadku zakupu zbóż na zapasy interwencyjne z dostawą do magazynu interwencyjnego, 1000 ton w przypadku przejmowania zbóż na zapasy interwencyjne w miejscu przechowywania.

W okresie od 1 listopada do 31 maja Agencja Rynku Rolnego zobowiązana jest do zakupu oferowanych zbóż po cenie interwencyjnej pod warunkiem, że spełnią one minimalne wymagania jakościowe i ilościowe. Magazyny

interwencyjne zlokalizowane w obrębie centr interwencyjnych (pod pojęciem centrum interwencyjnego rozumiemy obszar geograficzny określony dla państwa członkowskiego UE, znajdujące się w regionie, w którym produkcja zbóż przekracza lokalny popyt regularnie lub sporadycznie, istnieje znaczna infrastruktura składowania oraz rejon ma szczególne znaczenie jako rynek zbytu w ramach i poza obszarem Wspólnoty) winny spełniać odpowiednie wymagania techniczne i organizacyjne. Jednym z kryteriów jest pojemność magazynu, która nie może być mniejsza niż 8000 ton z możliwością odrębnego składowania co najmniej jednego rodzaju zboża, a minimalna powierzchnia przechowalnicza zaoferowana przez przedsiębiorstwo przechowalnicze w ofercie na świadczenie usług przechowalniczych musi wynosić nie mniej niż 3000 ton. Magazyn powinien posiadać zdolność mechanicznego załadunku i rozładunku zbóż-min. 500 ton /na dobę. Oferty na usługi przechowalnicze mogą być do Agencji składane do 15 września a, umowy zawierane z Agencją do 1 listopada. Zboże oferowane w ramach interwencji musi spełniać minimalne wymagania jakościowe. Ziarno musi być zdrowe, wolne od obcych zapachów, chorób czy szkodników, oraz powinno charakteryzować się odpowiednią jakością handlową jak również spełniać minimalne wymagania

jakościowe w zakresie wilgotności - max 14,5 %, zanieczyszczeń - max 12 %, gęstości ziarna w stanie zsypanym dla pszenicy min. 73 kg/hl, jęczmienia 62 kg/hl, zawartość białka dla pszenicy min. 10,5 %, liczba opadania dla pszenicy min. 220 sek. i wskaźnika sedymentacyjnego min. 22 ml. Oprócz minimalnych parametrów jakościowych, w zbożu nie może być także przekroczony dopuszczalny poziom zawartości pestycydów oraz poziom radioaktywności. Ostateczna ocena jest dokonywana na podstawie próby reprezentatywnej całej partii dostarczonego zboża. Cena interwencyjna jest jednakowa dla wszystkich zbóż objętych mechanizmem i wynosi 101,31 euro za 1 tonę. Cena ta podlega podwyższeniu o miesięczny dodatek w kwocie 0,46 euro/t licząc od listopada do maja. Cena interwencyjna będzie zmienna w zależności od faktycznej jakości zboża dostarczonego przez sprzedającego. Mechanizm interwencyjnego zakupu zbóż w sezonie 2004/2005 został uruchomiony poprzez ogłoszenie ARR w lokalnej prasie (Lubelski Dziennik Wschodni z 9 lipca br.). Szczegółowe warunki uczestnictwa dostępne są na stronie internetowej www.arr.gov.pl

Opracowała na podstawie materiałów z Sekcji Interwencji OT ARR w Lublinie.

Teresa Razukiewicz

Reklama • Reklama • Reklama

Agromom

- ❖ nawadnianie
- ❖ ciągniki i kombajny NEW HOLLAND
- ❖ maszyny rolnicze znanych firm
- ❖ pasze, koncentraty, premiksi
- ❖ nawozy, środki ochrony roślin

Jasionka 102, 21-200 Parczew
 tel. 355-05-22; kom. 0 604 296 337

Analizy ekonomiczne

Ile za ziemię?

Średnie ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym w II kwartale 2004 r., wg danych GUS, w poszczególnych województwach kształtowały się następująco:

Przeciętna powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodar-

stwo rolne w województwie lubelskim wynosi - 6,57 ha.

Od 1 października 2004 r. wysokość kredytu preferencyjnego na zakup gruntów rolnych w celu utworzenia lub powiększenia gospodarstwa rolnego w poszczególnych województwach nie może przekraczać

wyżej podanych cen.

Tworzone, powiększane lub urządzane gospodarstwo rolne nie może być mniejsze od średniej w województwie, z wyjątkiem działów specjalnych produkcji rolnej, rybołówstwa i rybactwa. Dotyczy następujących linii kredytowych: KZ, MR, OR i GR.

[AŻ]

Lp.	Województwo	Ceny gruntów ornych w złotych za hektar			
		Grunty Ogółem	Grunty kl. I – II – III a	Grunty kl. III b – IV	Grunty kl. V – VI
1	dolnośląskie	4 813	6 192	4 951	3 297
2	kujawsko-pomorskie	7 519	11 080	7 398	4 079
3	lubelskie	5 029	7 129	4 975	2 984
4	lubuskie	3 453	4 333	3 527	2 500
5	łódzkie	6 517	8 912	6 163	4 477
6	małopolskie	9 699	11 353	10 279	7 465
7	mazowieckie	7 835	11 393	7 747	4 366
8	opolskie	6 045	7 959	6 225	3 950
9	podkarpackie	4 727	6 237	4 818	3 125
10	podlaskie	5 788	7 938	5 892	3 535
11	pomorskie	7 103	9 569	7 712	4 029
12	świętokrzyskie	8 331	10 238	8 905	5 850
13	świętokrzyskie	6 222	7 788	6 632	4 245
14	warmińsko-mazurskie	4 852	6 016	5 260	3 280
15	wielkopolskie	8 653	11 962	8 434	5 564
16	zachodniopomorskie	4 993	6 696	4 876	3 406
	Polska	6 606	8 868	6 691	4 258

Czas na decyzje o wykorzystaniu pomocy ARiMR

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa informuje, iż zgodnie z decyzją Ministra Finansów zostały zwiększone środki, które mogą być przeznaczone w 2004 roku na dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie i jego otoczeniu. Decyzja umożliwiła bankom kredytowanie inwestycji w kwocie około 3,2 mld zł tj. niemal o 1 mld zł więcej niż w roku ubiegłym.

Aktualnie agencja dysponuje rezerwą umożliwiającą zwiększenie bankom limitów na dopłaty. Kredyty inwestycyjne z dopłatą Agencji mogą być udzielane w ramach 13 linii kredytowych przez placówki 18 central bankowych.

Agencja udziela również pomocy w formie dopłat do oprocentowania kredytów na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących

się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi huraganu, pożaru plagi gryzoni lub osuwisk ziemi. Kredyty kłeskowe dostępne są w placówkach 10 central bankowych. Agencja na bieżąco realizuje zapotrzebowania banków na limity akcji kredytowej i dopłat.

W placówkach 13 central bankowych dostępne są kredyty obrotowe

na zakup rzeczowych środków do produkcji rolnej. Kredyty te mogą być udzielane do końca br. Została również wprowadzona możliwość wydłużenia maksymalnie do 24 miesięcy, licząc od dnia uzyskania kredytu, okresu stosowania dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych w okresie od 1 lipca 2003 r. do 30 kwietnia 2004 r. Środki na dopłaty do tych kredytów są niemal 3-krotnie wyższe niż w roku ubiegłym.

[AŻ]

Rozwój Obszarów Wiejskich

Powróćmy do swoich korzeni !!!

Na te i na inne pytania znajdziemy odpowiedź w Ośrodku Edukacji Regionalnej w Hołownie

Gmina Podedwórze, prowadzonym przez Stowarzyszenie na Rzecz Aktywizacji Mieszkańców Polesia Lubelskiego. Stowarzyszenie to powstało wiosną 2001r z inicjatywy pani Gabrieli Bilkiewicz, która umiała zaktywizować mieszkańców tejże gminy do działania na rzecz poprawy środowiska, zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych.

Dzięki pełnemu zaangażowaniu okolicznej ludności oraz Zespołowi „Wrzeciono” cel nadrzędny został osiągnięty przy pełnym wsparciu p. Bilkiewicz.

Następnym zadaniem jakie podjęło stowarzyszenie było zorganizowanie I Powiatowych Warsztatów Teatralnych pod przewodnictwem Gabrieli Bilkiewicz z udziałem członków stowarzyszenia. Impreza ta obecnie na stałe została wpisana w kalendarz imprez powiatowych.

Drugą inicjatywą jaką podjęło stowarzyszenie był projekt „Ocalić od zapomnienia ginące zawody Lubelszczyzny”. Odtworzono:

- ⇒ proces obróbki lnu pod nazwą „Soroczka”,
- ⇒ pieczenie chleba i podplomyków w piecu chlebowym,
- ⇒ obtłukiwanie w stepie prosa na kaszę połączone z degustacją kaszy,
- ⇒ wyrób masła po przez ubijanie śmietany w drewnianej masłnicy,
- ⇒ wyplatanie koszyków z wikliny,
- ⇒ codzienne zabiegi pielęgnacyjne przy koniach,
- ⇒ tradycyjne zabawy dzieci wiejskich z wykorzystaniem typowych rekwizytów wg scenariusza z Muzeum Wsi Lubelskiej,

Jest taki niezwykły zakątek na Polesiu Lubelskim, gdzie czas jakby zatrzymał się w miejscu. Tutaj można znaleźć odpowiedź na pytania skąd pochodzę? Kim jestem?, Co chcę pozostawić po sobie następnym pokoleniom ?

⇒ gry i zabawy dzieci na pastwisku które odbywały się podczas, „pa-sionki”, mlócenie zboża cepem.

W 2003r Stowarzyszenie pozyskało środki z Fundacji Wspomagania Wsi w ramach konkursu, „Pożyteczne wakacje” które pozwoliły na wytyczenie i oznakowanie trzech tras rowerowych liczących łącznie 85,4 km. Trasy te przebiegają przez najbardziej malownicze zakątki gminy Podedwórze, cechują się bogactwem fauny i flory oraz unikalnymi zabytkami architektury.

W 2004r realizowano projekt Akademii Rozwoju Filantropii „Bogactwo Kulturowe Regionu Szansą Rozwoju Wiejskiej Gminy”, jego celem było stworzenie bogatej oferty dla szkół i rodziny. Powstały następujące ścieżki edukacyjne :

„Cegielniany plac zabaw”, „Od ziarna do chleba”, „Otwarty teatr obrzędowy” realizowany przy współpracy zespołu „Wrzeciono”

W ramach realizowanych projektów została nawiązana współpraca kulturowa z Białorusią, gdzie grupa instruktorów wraz z dziećmi z Mińska przeprowadziła warsztaty rękodzielnicze z ceramiki „haftu i plecionkarstwa. W wyniku zaangażowania młodzieży gimnazjalnej, która uczestniczyła w warsztatach rękodzielniczych powstał klub 4-H „Polesia czar”. Członkowie tego klubu mają siedzibę i zaplecze warsztatowe w Ośrodku Edukacji Regionalnej w Hołownie. Młodzież zaangażowała się w ogólnopolski Konkurs Klubów 4-H pt „MŁODZI LUDZIE SUKCESU”. Jego celem było zaplanowanie i wykonanie przedsięwzięcia gospodarczego. Otrzymała

jedno z wyróżnień za najbardziej skuteczną strategię marketingową. Wykonane przez nich pamiątki m.in. figurki ceramiczne, gliniane świeczniki oraz ekologiczne słoneczniki wykonane ze słomy dały pożądaną efekt w postaci I miejsca w finale Ogólnopolskiego Konkursu Klubów 4-H w Krakowie.

W dalszym etapie realizowania ścieżek edukacyjnych w dniach 9-11 września br. w Ośrodku Edukacji Regionalnej w Hołownie odbyły się warsztaty z tematu „Zachowajmy dziedzictwo kultury”, których program obejmował:

- ⇒ dziedzictwo kulturowe pogranicza Polesia Lubelskiego i południowego Podlasia jako inspiracja w kreowaniu oferty turystycznej i edukacyjnej,
- ⇒ wykształcenie umiejętności wykonywania tradycji rzemiosła ceramicznego
- ⇒ utrzymanie obsługa i promocja rodzinnego cegielnianego placu zabaw jako czynnika aktywizacji i integracji lokalnej społeczności oraz źródła działań marketingowych.

Dlatego wszystkich, którzy chcą wrócić do swoich korzeni poznać ginące zawody, zajęcia, zwyczaje i obrzędy Lubelszczyzny zapraszamy do Ośrodka Edukacji Regionalnej w Hołownie gmina Podedwórze.

Artykuł został opracowany przy pomocy materiałów i informacji otrzymanych od p. Krzysztofa Chilczuka członka zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Aktywizacji Mieszkańców Polesia Lubelskiego.

Danuta Kalińska i Bernard Chilczuk
PZDR Parczew

Świadczenie usług żywieniowych w gospodarstwie agroturystycznym

Kwaterodawca świadczący usługi żywieniowe powinien nie tylko posiadać wysokie umiejętności kulinarne ale także zapewnić bezpieczeństwo przygotowywanych posiłków. Zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności to ogół warunków, które muszą być spełnione i działań, które muszą być podjęte na wszystkich etapach produkcji i obrotu żywnością w celu zapewnienia zdrowia i życia człowieka.

Żywnie turystów w gospodarstwie agroturystycznym jest szczególną formą zbiorowego żywienia. Świadczenie tej usługi wymaga zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiej jakości zdrowotnej przygotowywanych posiłków oraz zobowiązuje do spełnienia podstawowych wymogów higieniczno - sanitarnych.

Do chwili obecnej nie zostały opracowane przepisy sanitarne dla gospodarstw agroturystycznych. Należałoby sięgnąć do znowelizowanej ustawy o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia. Żywnie turystów wykracza poza ramy zaspokojenia potrzeb gospodarstwa domowego. W świetle obowiązującego prawa odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności ponosi osoba produkująca, bądź wprowadzająca do obrotu żywność.

Na za-

powinno być realizacją zasad Dobrej Praktyki Higienicznej, Dobrej Praktyki Produkcyjnej i systemu HCCP.

Dobra Praktyka Higieniczna - to działania i warunki, które muszą być podjęte, spełnione oraz kontrolowane na wszystkich etapach produkcji. Obszary Dobrej Praktyki Higienicznej obejmują:

1. Lokalizację, otoczenie gospodarstwa i jego infrastrukturę - istotne jest czy budynek posiada odpowiednie zabezpieczenie przed wniknięciem do niego szkodników i zanieczyszczeń zewnątrznych.
2. Obiekty, ich układ funkcjonalny, w tym kuchnia, jadalnia i wyposażenie tych pomieszczeń - układ funkcjonalny części kuchennie - jadalnej powinien zapewniać bezkolizyjny przebieg procesów technologicznych i transport surowców, półproduktów i gotowych potraw. Podłogi, ściany i sufity w tych pomieszczeniach powinny być gładkie, bez uszkodzeń i wykonane z materiałów łatwych do utrzymania czystości. Szczególną uwagę zwracać należy na przechowywanie surowców w odpowiednich temperaturach.
3. Procesy mycia i dezynfekcji - zastosowanie właściwych sposobów mycia i dezynfekcji, odpowiedniego sprzętu i środków.

4. Zaoptowania w wodę.
5. Usuwanie odpadów i ścieków - powinny one być usuwane zaraz po wykonaniu czynności i gromadzone w wyznaczonych do tego miejscach, w zamkniętych pojemnikach.
6. Odpowiedni poziom świadomości i higienę osób prowadzących gospodarstwo

- osoba przygotowująca posiłki musi wykazywać dobry stan zdrowia, określony na podstawie ważnych badań lekarskich,
- przed rozpoczęciem przygotowania posiłków należy umyć się, założyć czystą odzież ochronną i nakrycie głowy,
- należy przestrzegać zasad higieny i czystości, zwłaszcza rąk,

Dobra Praktyka Produkcyjna oznacza działania i warunki, które muszą być podjęte i spełnione aby produkcja żywności i materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością odbywały się w sposób zapewniający właściwą jakość zdrowotną żywności zgodnie z przeznaczeniem. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

1. Eliminowanie ewentualnych zanieczyszczeń podczas całego procesu technologicznego,
2. Selekcję surowców i właściwe ich przechowywanie,
3. Prowadzenie prawidłowej obróbki wstępnej,
4. Prawidłowe przeprowadzenie obróbki termicznej,
5. Prawidłowe przechowywanie gotowych potraw,
6. Serwowanie posiłków.

HCCP - to w tłumaczeniu na język polski System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli. Jest metodą zapewnienia bezpieczeństwa żywności, która opiera się na zapobieganiu zagrożeniom. Należy dokładnie zidentyfikować miejsca, w których mogą pojawić się zagrożenia i odpowiednio postąpić gdy takie zagrożenie nastąpi. ➔

Rozwój Obszarów Wiejskich

Przetwory na zimę

Okres jesieni to okres zbiorów owoców i warzyw, jednocześnie staramy się przygotować odpowiednią ilość przetworów domowych. Sałatki z warzyw ułatwiają pracę gospodyniom gdyż łatwiej jest przynieść ze spiżarni niż ją codziennie przygotowywać. Poniżej podaję kilka przepisów, które można wykorzystać przy sporządzaniu przetworów domowych.

Sałatka z buraczków

Składniki:

6 kg czerwonych buraków, 1 kg czerwonej papryki, 7 dużych cebul, 1/2 szklanki octu, 1 szklanka cukru, 1 łyżka soli, 1 litra wody.

Wykonanie:

Buraczki ugotować w osolonej wodzie, obrać i zetrzeć na tarce o grubych oczkach. Paprykę i cebulę pokroić w drobną kostkę i sparzyć. Do utartych buraczków dodać sparzoną paprykę, cebulę, ocet, cukier, sól, zalać wodą i gotować przez 5 min. Włożyć buraczki do słoików, zakreślić, wstawić do garnka z wodą

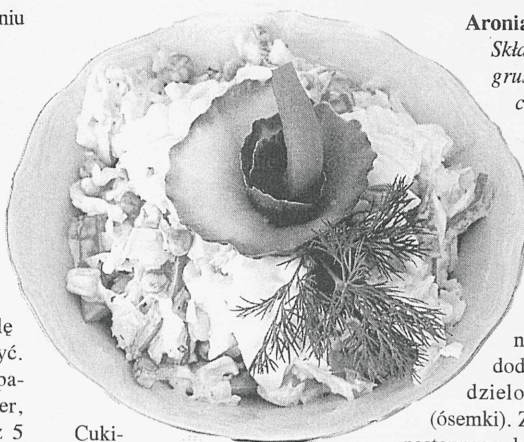
i gotować przez 10-15 min.

Ananasy z cukini

Składniki:

2 i 1 kg obranej cukini, 80 dag cukru, 2 płaskie łyżeczki kwasku cytrynowego, 1 cukier waniliowy.

Wykonanie:

Cuki-

nię pokroić w kostkę, posypać cukrem i kwaskiem cytrynowym, wymieszać i pozostawić w chłodnym miejscu na całą noc. Na drugi dzień przełożyć do garnka i gotować do 20 min-czas gotowania zależy od twardości cukini / nie rozgotować/. Ugotowaną cukinię włożyć do słoików, zakreślić, słoiki wstawić do garnka z wodą i zagotować. Tak przyrządzona cukinia może zastąpić zwykle ananasy, np. jako dodatek do ciast.

Sałatka z ogórków i papryki

Składniki:

4 kg ogórków, 1 kg słodkiej czerwonej papryki, 1 kg marchewki, 1 kg cebuli, 1 szklanka octu 10%, 1 szklanka cukru, 1 szklanka oleju, 3 płaskie łyżki soli, 2 łyżeczki pieprzu mielonego, 2 małe główki czosnku.

Wykonanie: Ogórki obrać i poszatkować w plasty, cebulę pokroić w

drobną kostkę. Obraną marchewkę zetrzeć na tarce o grubych oczkach

Paprykę pokroić w paseczki. Wszystkie składniki wymieszać, dodać ocet, olej, cukier, sól i resztę przypraw, zostawić na 2 godz. Następnie włożyć sałatkę do słoików, zakreślić, wstawić do garnka z wodą i gotować przez 10 minut.

Aronia (dżem) do mięs

Składniki: 1 kg aronii, 1 kg gruszek, 1 kg jabłek, 0,5 kg cukru, 1 szklanka wody.

Wykonanie: Umytą aronię zalać wodą i gotować przez 15 minut. Obrane i starte jabłka (na grubej tarce jarzynowej) dodać do aronii i razem gotować przez pół godziny. Do gotującej aronii dodać cukier, obrane i podzielone na części gruszki (ósemki). Zagotować i odstawić do następnego dnia. Po czym na małym ogniu trzymać owoce aż zgęstnieją. Gorące nakładać do słoików. Pasteryzować 15 min. Nadaje się do mięsa tak jak żurawina.

Leczo

Składniki: 1 kg pomidorów, 1 kg papryki, 25 dag cebuli, 3 łyżki oleju słonecznikowego, 3-5 dag cukru, sól, (papryka w proszku).

Wykonanie: Pomidory umyte, obrać ze skórki, pokroić na ćwiartki. Paprykę umyte, odciąć ogonki, usunąć pestki, pokroić w paski. Cebulę obrać, opłukać, pokroić w plasty i podsmażyć na oleju, następnie dodać pomidory, paprykę, przyprawy i dusić ok. 15 minut. Potrawę przełożyć do słoików i pasteryzować 30 minut. Leczo najlepiej podawać z makaronem, można do niego dodać mięso. ■

Elżbieta Oczkowska
PZDR Radzyń Podlaski

➔ Kwaterodawca świadczący usługi żywieniowe sam wyznacza, które momenty w procesie przygotowywania i wydawania potraw wiążą się z zagrożeniami, i które z nich, i w jaki sposób należy skutecznie eliminować. W praktyce oznacza to, że kwaterodawca sam określa system, właściwy dla rodzaju i skali prowadzonej działalności, uwzględniając zasady zapewniające bezpieczeństwo żywności.

Obowiązujące przepisy sanitarne wymagają badań lekarskich od osób uczestniczących w przygotowywaniu i wydawaniu posiłków (ustawa o chorobach zakaźnych i zakażeniach).

W opracowaniu wykorzystano: Poradnik "Prawno-finansowe uwarunkowania usług turystycznych na polskiej wsi po akcesji do UE - Kraków 2004r.

Bożena Warda

EuroFala płyty faliste włóknisto-cementowe

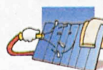

DACHY • ŚCIANY - budynki inwentarskie i gospodarcze

Ekonomiczny i ekologiczny zamiennik eternitu

Płyty faliste EUROFALA wykonane są wyłącznie z ekologicznych surowców i można je wykorzystywać jako zamiennik płyt eternitowych bez konieczności ponoszenia kosztów przebudowy konstrukcji dachu.

Odpowiednie warunki dla hodowli zwierząt

Płyty faliste EUROFALA charakteryzują się odpornością na wilgoć, korozję, procesy gnilne i powstawanie skropalin pary na spodniej stronie pokrycia, co zapewnia utrzymanie korzystnego dla zwierząt mikroklimatu w budynkach inwentarskich.

Odporność na agresywne związki chemiczne

Odporność płyt falistych EUROFALA na związki chemiczne wytwarzane przy hodowli zwierząt, takie jak sole, potas, chlor, amoniak, gwarantuje trwałość pokrycia na budynkach inwentarskich, czyli obiektach o szczególnych wymaganiach.

Izolacja akustyczna i termiczna dla dobrostanu zwierząt

Zastosowanie płyt falistych EUROFALA stanowi skuteczną izolację tłumiącą hałas zewnętrzny, które oddziałują negatywnie na zwierzęta hodowlane, takie jak odgłosy gradu czy ulewnej deszczu. Płyty pozwalają również na uniknięcie przegrzania pomieszczeń, gdyż nie nagrzewają się do wysokich temperatur.

Niepalne, wytrzymałe i trwałe

Płyty faliste EUROFALA są materiałem nie palnym a ich trwałość oceniana jest na kilkadziesiąt lat.

Wykorzystanie naturalnego oświetlenia

Dach z płyt EUROFALA umożliwia zastosowanie przezroczystych płyt świetlikowych EUROLUX oferowanych w tym samym formacie. W efekcie wykorzystuje się naturalne światło i tym samym oszczędza energię.

Odporne na zmienne warunki atmosferyczne

Płyty faliste EUROFALA są odporne na duże wahania temperatur oraz na opady atmosferyczne w tym również gradu.

Estetyka wykończenia

Płyty faliste EUROFALA to nie tylko walory praktyczne, ale również estetyka na wysokim poziomie. Naturalna kolorystyka płyt oraz pełen asortyment akcesoriów dachowych i montażowych umożliwiają zaprojektowanie funkcjonalnego, starannie wykończonego i miłego dla oka dachu.

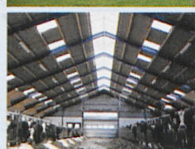
EuroFala

Budynki na europejskim poziomie

Budynki w gospodarstwach rolnych powinny być trwałe, funkcjonalne i estetyczne. Przy ich budowie i remontach **najbardziej istotną kwestią jest zastosowanie sprawdzonych rozwiązań oraz właściwych materiałów. Właśnie z tego powodu płyty faliste włóknisto-cementowe EUROFALA są od wielu lat doskonałym materiałem budowlanym powszechnie stosowanym w rolnictwie.**

Szerokość płyty (mm)	1120
Długość płyty (mm)	1250 1875 2500
Powierzchnia płyty (m ²)	1.4 2.1 2.8
Ciepłota szacunkowy 1m ² (kg)	ok. 12
Dostępne kolory	szary czerwony niebieski brązowy złoty grafitowy

ZADZWOŃ PO WIĘCEJ INFORMACJI

Barbara Moczybroda
0 604 511 378